

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel.: 6243739 N 2009

JAARVERSLAG EN JAARREKENING 2009
van de stichting
HET NATIONALE BALLET
Amsterdam

INHOUDSOPGAVE

	PAGINA
Deel I Jaarverslag Raad van Toezicht	3
Deel II Bestuursverslag	
1. Artistiek beleid en activiteiten	4
2. Financieel beleid	6
3. Publieksbereik	7
4. Internationale activiteiten	8
5. Educatie	8
6. Personeel & Organisatie	9
7. Feiten en Cijfers	10
Deel III Activiteitenverslag	
1. Producties	12
2. Bijzondere activiteiten	16
3. Prestatieverantwoording	19
Deel IV Jaarrekening	
1. Balans per 31 december 2009	20
2. Functionele exploitatierekening	21
3. Kasstroomoverzicht	22
4. Toelichting op de jaarrekening	23
Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva	23
Toelichting op de balans	25
Niet uit balans blijvende rechten en verplichtingen	28
Toelichting op de exploitatierekening	29
Deel V Overige gegevens	
Accountantsverklaring	38
Gebeurtenissen na balansdatum en resultaatbestemming	39
Deel VI Bijlagen	
1. Mutaties in personele bezetting 2009	40
2. Samenstelling van bestuur en Raad van Toezicht	41

DEEL I JAARVERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Het jaarverslag en de jaarrekening 2009 zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie, zijnde het stichtingsbestuur, en goedgekeurd in de vergadering van de Raad van Toezicht van 19 april 2010. De Raad van Toezicht verleende bij de goedkeuring van de jaarrekening kwijting aan de directie voor het in 2009 gevoerde artistieke en zakelijke beleid.

De jaarrekening is voorzien van de goedkeurende accountantsverklaring van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. De directie en de Raad van Toezicht hebben gezamenlijk overleg gehad met de accountant.

De Raad heeft in 2009 vijf maal vergaderd waarvan twee keer aansluitend ook met alle leden van de Raad van Toezicht van De Nederlandse Opera inzake onder andere de mogelijkheden om het huidige bestuursmodel van de onderling verbonden Stichtingen Het Muziektheater Amsterdam, De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet te optimaliseren.

De Raad bestaat per 31 december 2009 uit zes leden.

In de samenstelling van de Raad zijn de volgende mutaties te melden:

- Afgetreden als toezichthouder van de Stichting: mevrouw Astrid Elburg
- Toegetreden als toezichthouder van de Stichting: mevrouw Barbara Leach en de heer Jos Nijhuis

De relevante gegevens over de toezichthouders zijn opgenomen in bijlage 2 op pagina 41.

In de samenstelling van het directieteam is geen wijziging opgetreden. Conform de wettelijke verplichtingen heeft een delegatie van de raadsleden in 2009 twee overlegvergaderingen tussen de Ondernemingsraad en directie bijgewoond. Met de beide directieleden zijn functioneringsgesprekken gevoerd.

In het voorjaar 2009 heeft de Raad in samenspraak met de Raden van Toezicht van Het Muziektheater Amsterdam en De Nederlandse Opera het functioneren van de accountant geëvalueerd en op voordracht van de directie de externe accountant herbenoemd.

De Raad kijkt met voldoening terug op 2009.

Het gevoerde beleid was in meerdere opzichten succesvol. Op belangrijke terreinen is van interessante ontwikkelingen sprake, het niveau van de voorstellingen is hoog en het gezelschap is gereed om ook internationaal weer zijn vleugels uit te slaan.

Dit neemt niet weg dat er grote aandacht nodig blijft voor het afstemmen van de vele ambities die de Stichting heeft op de financiële mogelijkheden. Immers, als er in het boekjaar niet sprake was geweest van enkele bijzondere en eenmalige baten dan zou het exploitatieresultaat over 2009 fors negatief zijn geweest, in tegenstelling tot wat thans het geval is. Niet voor niets stelde de Visitatiecommissie in 2008 vast dat Het Nationale Ballet is ondergefinancierd.

Voor 2010 geldt dat de geplande (artistieke) activiteiten niet zonder een begroot exploitatietekort kunnen worden gerealiseerd. De Raad ondersteunt dit offensieve beleid van de directie in de wetenschap dat de Stichting daarvoor thans nog over voldoende weerstandsvermogen beschikt. Desalniettemin is een voortdurende financiële dijkbewaking geboden, te meer daar de economische crisis ook voor de Stichting voelbaar is. Dit noopt tot verdere kostenbesparingen en verhoging van de doelmatigheid, alsmede tot nieuwe initiatieven om de inkomsten te verhogen. In dit licht baren de vooruitzichten van bezuinigingen op overheidssubsidies voor de culturele sector de Raad van Toezicht zorgen. Juist nu er sprake is van een sterke artistieke ontwikkeling van het gezelschap, van de terugkeer van internationale tournees, van expansie op het gebied van nieuwe media, en van het 50-jarige jubileum in 2011, zal een nieuwe afname van de subsidies de groeikracht van Het Nationale Ballet ernstig aantasten.

De Raad van Toezicht bedankt alle medewerkers van Het Nationale Ballet voor de getoonde inzet en betrokkenheid in 2009.

De Raad van Toezicht van Het Nationale Ballet

Wim Kok, voorzitter
Annemieke Gerritsma
Barbara Leach
Bernadette Langius
Hans Hoogervorst
Jos Nijhuis

1. Artistiek beleid en activiteiten

Met 12 wereldpremières, waaronder 1 grote nieuwe productie van een avondvullend klassiek ballet en 11 éénakters, en nog eens 2 premières voor Het Nationale Ballet, was 2009 een rijk jaar voor Het Nationale Ballet, waarin voortgegaan werd met de reeds ingezette strategie van repertoirevernieuwing. Hiermee kreeg de artistieke ontwikkeling van het gezelschap ruim baan, wat leidde tot spannende voorstellingen, een enthousiast publiek en een voelbare toename van energie binnen de hele groep. Wederom werd aangetoond hoe belangrijk het presenteren van nieuwe producties is, of het nu gaat om nieuwe interpretaties van klassieke gegevens, nieuwe creaties van vooraanstaande choreografen of nieuwe producties van door ons gezelschap nog niet uitgevoerde balleten. De dynamiek die veroorzaakt wordt door dit constante creatieve proces en de hoge eisen die daarmee aan de dansers en alle andere medewerkers gesteld worden, hebben geleid tot een verbeterd uitvoeringsniveau, een sterker zelfbewustzijn en een groeiende waardering van het gezelschap in de internationale danswereld.

Het jaar begon ambitieus met een geheel nieuwe productie van *Giselle*, het hoogtepunt van het romantisch klassieke ballet, in de versie van Hoofd Artistieke Staf Rachel Beaujean en gastchoreograaf Ricardo Bustamante. Zij verzorgden ook de additionele choreografie in deze op Petipa en Coralli gebaseerde productie met kostuums en decors van Toer van Schayk. Met liefde en respect voor de traditie gekoppeld aan een frisse blik en inventieve toevoegingen werd nieuw leven geblazen in dit icoon van het 19^e eeuwse ballet, dat op een grote belangstelling mocht rekenen. De prachtige ontwerpen, sterke rolinterpretaties van de verschillende bezettingen solisten en de hoge kwaliteit van het ensemble zorgden voor veel lof van zowel publiek als de Nederlandse en internationale pers. Van voorstellingen met solisten Anna Tsygankova en Jozef Varga in de hoofdrollen werden in eigen beheer televisie opnamen gemaakt die later in het jaar door de NPS zijn uitgezonden en inmiddels ook op de internationale markt zijn uitgekomen op DVD. Ook hiervan was de ontvangst zeer positief, één vooraanstaande Engelse danscriticus noemde deze productie zelfs "the best Giselle ever!".

Met deze eigen Nederlandse *Giselle*, die na ruim dertig jaar de vorige productie van Peter Wright verving, werd opnieuw een grote klassieker toegevoegd aan de serie in Nederland geproduceerde grote klassieke balletten waartoe ook onze producties van het Zwanenmeer, Notenkraaker en Muizenkoning en Romeo en Julia behoren.

Maar liefst vier prominente internationale choreografen en vijf dansmakers uit eigen gelederen brachten nieuw werk, naast vaste choreografen Hans van Manen, van wie twee werken werden gedanst, en Krzysztof Pastor die een nieuwe *Sheherazade* maakte en een kort werk voor het reisprogramma, wat zeer goed ontvangen werd. Dominique Dumais, creëerde voor het eerst voor het gezelschap, Martin Schlöpfer en Nicolo Fonte keerden terug, evenals Christopher Wheeldon, één van 's werelds topchoreografen, wiens *Tryst* voor het eerst door een ander gezelschap werd uitgevoerd dan The Royal Ballet in wiens opdracht het gemaakt is. Net als met Alexei Ratmansky zijn ook met Wheeldon afspraken voor samenwerking over meerdere jaren gemaakt.

Nieuwlichters dat uitsluitend in de Amsterdamse Stadsschouwburg te zien was, bood vijf aankomende choreografen uit eigen gelederen de kans om voor het eerst hun werk op een groot podium te brengen. Buiten de jaarlijkse choreografische workshop *New Moves*, waarvan in juni weer een spannende editie gepresenteerd werd, was dit een volgende stap in de ontwikkeling van nieuw choreografisch talent. De choreografen werkten samen met één decorontwerper, verschillende componisten, kostuumontwerpers en zelfs een architect.

Met vier verschillende balletten was ook het werk van George Balanchine weer sterk vertegenwoordigd, onder anderen in de zeer succesvolle hommage aan de Ballets Russes, onderdeel van het Holland Festival. Voor zijn rol in *De verloren zoon* van Balanchine kende de jury van de VSCD aan eerste solist Cédric Ygnace de Zwaan voor beste dansprestatie in 2008-2009 toe.

In het seizoen 2009-2010 staan in drie programma's de artistieke relatie tussen Balanchine en van Manen centraal. Beide choreografen zijn steunpilaren van het repertoire van Het Nationale Ballet.

Twee andere producties waren reprises van recente toevoegingen aan het repertoire: Natalia Makarova's weelderige *La Bayadère*, een hoogtepunt van klassieke ballettechniek in een oosterse droomwereld, en het speelse en uitbundig vormgegeven *Coppelia*, de hit van het voorgaande seizoen.

Naast aandacht voor de ontwikkeling van choreografisch talent was er in 2009 ook veel ruimte voor de artistieke ontwikkeling van jong danstalent in de groep.

Deels vanwege de mogelijkheden die het repertoire daartoe bood, deels omdat een aantal solisten voor langere tijd van het podium afwezig was door blessures of zwangerschap (maar liefst drie eerste solistes kregen een kind). Het was bijzonder verheugend te zien hoe gretig de jongere garde dansers de hun geboden uitdagingen aangingen en hoe sterk hun groei dit jaar was -een nieuwe generatie solisten is in wording. Hierdoor bleef het uitvoeringsniveau van de voorstellingen, ondanks het ontbreken van enkele topsolisten, het hele jaar door hoog.

Het hoge niveau van onze dansers blijkt ook uit de vele gastoptredens die in 2009 door onze dansers zijn gegeven bij gezelschappen in het buitenland en op internationale gala's: van Rome, Madrid en Boedapest tot Tokyo, Moskou en San Francisco, overal waren dansers van Het Nationale Ballet te zien.

Zoals elk jaar namen we in juni afscheid van een aantal dansers, waarvan de meest prominente, eerste soliste Ji-Young Kim, met tijdelijk verlof naar haar thuisland Korea vertrok en terugkeerde voor enkele voorstellingen van *La Bayadère* en (in februari 2010) *Don Quichot*. Inmiddels heeft zij besloten in Korea te blijven. Wegens familieomstandigheden zag eerste solist Sascha Radetsky zich gedwongen zijn loopbaan bij Het Nationale Ballet op te geven en terug te gaan naar de Verenigde Staten (ook hij keerde als gast voor *Don Quichot* terug).

Bij de nieuwkomers maakte vooral 2e solist Matthew Golding indruk met zijn optreden als Solor in *La Bayadère* en debuteerde de van het Mariinsky Ballet afkomstige coryphée Maria Chugai als Zwaantje in *Coppelia*.

Krzysztof Pastor, in 1985 in dienst getreden als danser bij HNB en sinds 2003 vaste choreograaf, werd in maart aangesteld als Artistiek Directeur van het Poolse Nationale Ballet in Warschau. Pastor zal zijn werkzaamheden als vaste choreograaf van het gezelschap voorlopig blijven voortzetten.

Zeer succesvol was *Zwanenmeer Bijlmermeer II*, het vervolg op de eerdere kleinschaliger versie van dit bijzondere community arts project, waarin dansers van HNB samenwerkten met 'urban dancers' van Don't Hit Mama onder leiding van Nita Liem. De overweldigende belangstelling voor dit project leidde tot 25 voorstellingen in 21 verschillende steden in het land, met daaraan gekoppeld een uitgebreid educatief programma in samenwerking met Kunstenaarscollectief Het 5^e Kwartier. Een zeer gemêleerd publiek, van traditionele oudere balletliefhebber tot groepen jongeren die luidkeels hun bijval betoogden, genoten van een spetterende cross-over voorstelling waarin klassiek ballet en hip hop een uitdagende 'dance battle' aangingen.

De kracht van de voorstelling zat in de onverwachte combinatie van verschillende dansstijlen en een niet-traditionele opzet. Dit geeft inspiratie voor de toekomst en voor volgende projecten. Belangrijk was ook dat op deze manier een grote groep jongeren voor het eerst het theater is binnengehaald.

Hiernaast reisden we met nog twee andere programma's door het land: de avondvullende klassieker *Giselle* in het voorjaar en het gemengde neo-klassieke programma *Concerto* in het najaar. In totaal zijn we daarmee naar meer steden in Nederland geweest dan in voorgaande jaren

De samenwerking met Holland Symfonia was ook dit jaar goed, mede dankzij het goede samenspel tussen muzikaal leider Ermanno Florio, artistiek directeur Sven Arne Tepl van HS en chef dirigent Otto Tausk. Het is verheugend dat het muzikale niveau van de voorstellingen groeit.

Het vertrek van Tepl en de onzekerheid over zijn opvolging -na een korte periode vertrok zijn opvolger- is echter een punt van zorg.

Verder trad Het Nationale Ballet op bij vele speciale gelegenheden, waarbij de opening van de Hermitage aan de Amstel in juni, in aanwezigheid van Koningin Beatrix en de Russische President Medvedev, met een nieuwe gelegenheidschoreografie van Hans van Manen een absoluut hoogtepunt was. Dit evenement werd niet alleen op de Nederlandse en Russische televisie uitgezonden, maar was via CNN over de hele wereld te zien.

(N.B. Inmiddels is bekend dat dit evenement in 2010 is onderscheiden met de "Gouden Giraffe", de award voor het beste bedrijfsevenement)

Veel aandacht van de artistiek directie ging ook uit naar de scouting van jong talent, zowel op internationaal niveau (deelname aan jury's van internationale concoursen, bezoeken aan gerenommeerde buitenlandse academies) als nationaal. De samenwerking met de opleidingsinstituten voor ballet in ons land werd voortgezet. Van groot belang is de ontwikkeling van de nieuwe Nationale Ballet School, in samenwerking met de Hogeschool voor de Kunsten Amsterdam en de Amarantis Scholengroep. Hoewel er nog geen definitieve locatie is aangewezen, is er wel sterke vooruitgang geboekt met o.a. een plan van eisen, curriculum discussies en ander voorbereidend werk.

Al met al was 2009 artistiek een goed jaar voor het gezelschap, een jaar van consolidatie van het tableau en versterking van het uitvoeringsniveau, significante uitbreiding van het repertoire en doorgaande ontwikkeling van jong talent.

Amsterdam: talentontwikkeling, wereldklasse, laboratorium en prachtstad

De gemeente Amsterdam definieert vier invalshoeken gedefinieerd voor het cultuurbeleid. In het kader van de subsidieverlening is gevraagd om in het jaarverslag in te gaan op de wijze waarop de instelling aan deze thema's invulling heeft gegeven.

Dat Het Nationale Ballet in 2009 werk presenteerde van of gedurende het jaar contracten wist te sluiten met choreografen die behoren tot de wereldtop, zoals Alexei Ratmansky, Christopher Wheeldon, David Dawson en John Neumeier, onderstreept dat het gezelschap een rol van betekenis speelt in de internationale balletwereld. Ook werden in 2009 succesvolle samenwerkingsverbanden gesmeed voor buitenlandse tournees, die in 2010 zullen plaatsvinden als het gezelschap reist naar Hong Kong, Beijing en Moskou. Naast *wereldklasse* kreeg ook *talent-*

ontwikkeling aandacht. Zo werd de samenwerking met de Nationale Ballet Academie nieuw leven ingeblazen en is het gezelschap inmiddels nauw betrokken bij de inspanningen om de kwaliteit van deze professionele dansopleiding sterk te verbeteren. Onder *talentontwikkeling* vallen ook de projecten die speciaal aan het onderwijs worden geboden en welke ook in het jaarverslag uitvoerig worden omschreven. Deze behoeven hier geen nadere toelichting. Het bijzondere project *Zwanenmeer Bijlmermeer II* is zowel onder *talentontwikkeling* als onder *laboratorium* en *prachtstad* te rubriceren, gezien de samenwerking met de cultureel divers samengestelde groep 'urban dancers', de inhoudelijke thematiek, het educatieprogramma en de samenwerking met de Amsterdamse scholen en het jeugdige en overwegend multiculturele publiek bij de Amsterdamse voorstellingen.

2. Financieel beleid

Het boekjaar 2009 sluit met een positief exploitatie resultaat van circa € 126.000 terwijl in de begroting rekening was gehouden met een tekort van € 388.600. Deze substantiële verbetering heeft verschillende oorzaken.

De opbrengsten uit sponsoring, fondsen en donaties waren hoger dan begroot. Dat is toe te schrijven aan de extra bijdrage die de Stichting HNB Plus deed voor de relatief omvangrijke en kostbare producties *Coppelia* en *Giselle* (totaal € 263.000). Deze steunstichting maakte het daarmee mogelijk om *Giselle* te realiseren op het gewenste hoge kwaliteitsniveau, bijvoorbeeld wat betreft decors en kostuums.

In het boekjaar was sprake van bijzondere en niet begrote baten ten bedrage van € 105.000. Dit betreft de vrijval van een (deel van de) voorziening die in 2007 was getroffen in verband met de beschadiging van een aantal kostuums door water- en schimmelschade. Ook de uitkering die de verzekering op deze schade deed is hier opgenomen.

Een andere, niet begrote en eenmalige post, betreft de vrijval van de reservering die in het verleden werd getroffen voor "vakantiedagen dansers". Op grond van boekhoudregels moet een reservering getroffen worden voor het geval dat medewerkers de organisatie verlaten en nog recht hebben op vakantiedagen. Door een additionele toelichting op het reglement is de methodiek van totstandkoming in 2009 gewijzigd. De wijze waarop dit recht ultimo 2009 is vastgesteld leidt tot een vrijval van € 187.000 ten gunste van het boekjaar.

De publieksinkomsten uit kaartverkoop en uitkopen waren in 2009 wel vrijwel gelijk aan de begroting. Het Nationale Ballet verwierf van de steunstichting Ballet Festivals & Projecten conform begroting een donatie om *Zwanenmeer Bijlmermeer II* te realiseren. Dankzij deze ondersteuning kon deze productie worden gerealiseerd op de ambitieuze landelijke schaal die het gezelschap voor ogen had. Stichting Ballet Festivals & Projecten kon deze donatie doen door bijdragen van onder andere Van den Ende foundation, de Mondriaan Stichting en SNS Reaal.

De subsidie van de gemeente Amsterdam was € 116.000 lager dan begroot. Het verschil laat zich verklaren doordat Amsterdam zijn accrès lager vaststelde dan was geïndiceerd en in de begroting was opgenomen. De door OCenW toegekende structurele subsidie was wel gelijk aan begroting.

Onder overige subsidies is een subsidie van OCenW van € 363.000 verwerkt. Deze betreft feitelijk een doelsubsidie voor de Sociale Fondsen voor de dansers. Voorheen werd deze subsidie door OCenW rechtstreeks aan de fondsen overgemaakt, maar met de herziening van de Kunstenplan systematiek is dat niet meer mogelijk en worden ze middels een subsidie aan de instelling beschikbaar gesteld, die het vervolgens aan de fondsen voldoet. Uiteraard is dit bedrag aan de kostenkant van de exploitatierekening volledig aangesproken onder Activiteitenlasten personeel; dit bemoeilijkt de vergelijking met het vorige boekjaar en de begroting wel enigszins.

Voor 2009 is nog geen eigen inkomsten norm opgelegd. Deze zal vanaf 2010 van kracht worden en bedraagt minimaal 17,5% voor de kunstenplan periode tot en met 2012. Het percentage eigen inkomsten in 2009 bedraagt 37,6%.

Deze eigen inkomsten zijn aanzienlijk hoger dan het zgn. referentiebedrag dat op basis van de matchingsregeling van OCenW van toepassing is op Het Nationale Ballet. Deze meeropbrengsten ten bedrage van € 534.000 komen in aanmerking om in 2010 te worden gemacht door OCenW.

Het moge duidelijk zijn dat zonder de incidentele en bijzondere baten een tekort zou zijn ontstaan. Ook de artistieke plannen voor 2010 zijn zodanig ambitieus dat de directie uitgaat van een tekort op de exploitatie in dat boekjaar. De geplande nieuwe avondvullende producties (*Don Quichot* en *Nijnski* in 2010) zullen een groot beslag doen op de beschikbare middelen. Het vermogen van de Stichting is inmiddels zodanig dat het verantwoord is om deze verplichtingen aan te gaan.

3. Publieksbereik

In 2009 telde Het Nationale Ballet in totaliteit ruim 120.000 bezoekers, waarvan 110.500 voor reguliere voorstellingen. Met maar liefst 144 activiteiten van zeer uiteenlopende aard werd een breed en divers publiek bereikt. De productie lag hiermee hoger dan in 2008.

De gemiddelde zaalbezetting was gelijk aan het vorige jaar: 76%. Dit is lager dan de jaren daarvoor. Dit laat zich verklaren door de tegenvallende verkoop voor de reprises van *La Bayadère* en *Coppelia*. Beiden kwamen relatief snel weer terug op het repertoire. In het geval van *Coppelia* blijkt maar weer dat maar liefst 17 voorstellingen van een enkele productie een hele uitdaging vormt. Dat uiteindelijk ruim 22.000 bezoekers werden genoteerd is hoe dan ook een uitstekende prestatie, temeer daar ook deze keer weer veel nieuw publiek Het Muziektheater Amsterdam betrad dankzij deze productie (54% van de NAW's).

Dat juist nieuwe producties een grote aantrekkingskracht hebben op het publiek bleek bij *Giselle*. Was de oude productie van *Giselle* nog een hoofdbreker voor de marketingafdeling, de nieuwe productie die in februari in première ging overtrof alle verwachtingen.

De prijzen voor toegangskarten van Het Nationale Ballet in Het Muziektheater Amsterdam werden in het seizoen 2009-2010 met gemiddeld 6% verhoogd. Ook de vorige seizoenen waren serieuze verhogingen doorgevoerd. Er komen inmiddels berichten dat deze prijsverhoging een negatief effect heeft op de bezoekfrequentie van trouwe bezoekers, en potentiële bezoekers weerhoudt om te komen. De abonnementenverkoop voor het seizoen 2009-2010, waarvoor in het voorjaar van 2009 campagne werd gevoerd, liet een stijging zien in aantallen stoelen (+2%) en omzet (+12%) ten opzichte van het jaar ervoor. Maar dit beeld is vertekend omdat voor het eerst ook de dans-programmering van Het Muziektheater Amsterdam werd aangeboden in dezelfde campagne. Het aandeel HNB in de abonnementenverkoop liep terug, met ruim 13% minder stoelen en 5% minder omzet.

De verschuiving naar verkoop van losse toegangskarten zet zich gestaag voort. Internet gaat als verkoopkanaal een steeds belangrijkere rol spelen in de losse kaartverkoop. In 2009 werd 35% van de tickets via internet verkocht. Het belang van printmedia zal de komende jaren steeds verder afnemen, en dat van internet en sociale media neemt snel toe. In 2009 is daarom fors geïnvesteerd in multimediale marketinginspanningen. De samenstelling van het marketingteam is om die reden belangrijk gewijzigd. Het Nationale Ballet beschikt sinds juni 2009 over een "creative video maker" die filmpjes, trailers en clips maakt voor internet en sociale media, en sinds november 2009 over een "online marketer". Deze is louter bezig met het vermarkten van het aanbod via internet (zoekmachines, banners, advertenties, acties etc.) en het laden en aansturen van de sociale media. De online marketer kon worden aangesteld dankzij een samenwerking met De Nederlandse Opera en Het Muziektheater Amsterdam.

Voor zover is na te gaan bevindt Het Nationale Ballet zich dankzij deze inspanningen binnen de culturele sector in de kopgroep qua aanwezigheid op sociale media. Het gezelschap heeft een eigen omgeving op Hyves, YouTube, Facebook en Twitter. Op Facebook heeft Het Nationale Ballet inmiddels bijna 4.000 fans. En de groeicurven zijn sterk: er blijven veel nieuwe fans bijkomen. De afgelopen twee jaar is er 400.000(!) keer een filmpje van Het Nationale Ballet op YouTube aangeklikt.

In 2010 zal de website worden vernieuwd. Nu al is deze zeer frequent bezocht, met 30.000 bezoeken per maand; deze bezoekers klikken gemiddeld zo'n 12 pagina's aan, hetgeen in "website land" hoog is.

Net als voorgaande jaren organiseerde Het Nationale Ballet in 2009 ook uiteenlopende activiteiten met een bijzonder karakter, vaak in samenwerking met winkels en andere culturele partijen. De bedoeling is om daardoor extra vrije publiciteit te bereiken. Ook zijn er inmiddels 'nagesprekken' geïntroduceerd met dansers en choreografen, en er zijn signeersessies met dansers.

Onze ambitie om met zulke inspanningen op een andere manier met publiek in contact te komen en de banden te versterken, leidde er ook toe dat werd deelgenomen aan de Museumnacht in de Hermitage, en aan het Grachtenfestival. Ook was het gezelschap weer present op de Uitmarkten van Amsterdam en Den Haag.

Een andere manier om publiek te bereiken is via televisie en DVD. Omdat de NPS niet zelf in staat (of bereid) is om balletregistraties te doen (zoals ze dat wel voor opera of klassieke muziek doet), nam Het Nationale Ballet zelf de audiovisuele registratie van *Giselle* ter hand. Hiervoor is samengewerkt met DutchView en productiebedrijf 3'West. De opname is begin 2010 internationaal uitgebracht op een gerenommeerd DVD-label (Warner) en wordt als TV-programma internationaal verkocht. Het eindproduct werd ook verkocht aan de NPS. Maar de prijs die de NPS bereid was te betalen is veel lager dan wat het hen zou hebben gekost als ze het zelf hadden opgenomen. Naar de NPS-uitzending van *Giselle* op 2^e Kerstdag keken 135.000 mensen.

In 2009 waren er, net als in 2008, geen buitenlandse voorstellingen. Maar in seizoen 2009-2010 werd wel degelijk een terugkeer op de internationale podia gevierd met de tournee naar Hong Kong in maart 2010. In 2010-2011 zullen vervolgens meerdere buitenlandse voorstellingsreizen volgen, waarvoor in 2009 de basis werd gelegd. Artistiek directeur Ted Brandsen was veelvuldig te gast als jurylid bij buitenlandse competities en HNB-solisten werden uitgenodigd bij buitenlandse gezelschappen en gala's.

5. Educatie

Door het enorme enthousiasme van deelnemers en publiek bij de pilot in 2007 ontstond het idee om *Zwanenmeer Bijlmermeer* ook aan een landelijk publiek te presenteren. In januari 2009 is een nieuwe, meer uitgewerkte versie van de voorstelling ontwikkeld, *Zwanenmeer Bijlmermeer II*. Nieuw was ook het bijzondere educatieproject dat werd ontwikkeld in samenspraak met Kunstenaarscollectief Het 5^e Kwartier. In elke stad, waar de voorstelling speelde, bezocht Het 5^e Kwartier vooraf de school en maakte een dansfilmpje, samen met de leerlingen van 17 vmbo-scholen en 3 ROC's (Regionale Opleidings Centra, mbo-dansopleiding). De filmpjes die de jongeren maakten werden geprojecteerd in de voorstelling. De filmpjes zijn te zien op www.youtube.com/user/ZmBmII.

Elke voorstelling had dus een 'eigen' beeld, gemaakt door de jongeren uit de buurt. In totaal hebben 364 vmbo-leerlingen meegedaan aan het intensieve project. Voorafgaand aan het hele traject ontwikkelde de Educatieve Dienst een lespakket en een dvd over hiphop en klassiek ballet. De vmbo-leerlingen die hebben meegedaan aan het film/dansproject hebben ook allemaal Het Muziektheater Amsterdam bezocht voor een rondleiding en daarbij ook nog een speciale Zwanenmeer-choreografie-workshop gevolgd. *Zwanenmeer Bijlmermeer* wordt in de sector cultuur-educatie geregeld aangehaald als voorbeeldproject.

In 2009 namen 572 leerlingen deel aan een van de zogenaamde 'CKV-projecten', projecten rondom HNB-producties in het kader van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming. De CKV-projecten zijn kennis-makingsprojecten waarbij de leerlingen in kleine groepen van maximaal vijftien personen intensief worden voorbereid op het voorstellingsbezoek. In 2009 waren er CKV-projecten voorafgaand aan *Giselle*, *Vier Temperamenten* en *La Bayadère*.

Voor docenten van het middelbaar onderwijs is een tweetal trainingen aangeboden: *Sokken en spitzen* (in samenwerking met het Nederlands Dans Theater) en *Wat bedoel je?* over de ontwikkelingen binnen de choreografie vanaf de jaren zestig.

Voor basisschooldocenten is een uitgebreide cursus *Dans op de basisschool* aangeboden, gekoppeld aan vier voorstellingen, waaraan 35 docenten hebben deelgenomen.

Het al enkele jaren met succes gerealiseerde *Muziek van de Dans* vond acht maal plaats in 2009. *Muziek van de Dans* is een speciaal project ontwikkeld voor de lagere klassen van het middelbaar onderwijs en voor het vmbo. Dit project wordt in samenwerking met Holland Symfonia aangeboden. Er werden 137 leerlingen mee bereikt in 2009.

Dansdagen is een project, waarin op school op één dag met grote groepen kinderen tegelijkertijd wordt gewerkt aan het maken van een voorstelling die 's avonds wordt gepresenteerd aan ouders en belangstellenden. In 2009 is een nieuwe Dansdag ontwikkeld: *Tutu Much*, gebaseerd op divers repertoire van Het Nationale Ballet. Dit project laat verschillende fragmenten zien uit het repertoire van Het Nationale Ballet. Op elk van de fragmenten wordt door de leerlingen onder leiding van een professionele dansdocent een choreografie gemaakt. Tijdens de voorstelling wordt voorafgaand aan de dansstukken van de scholieren een fragment getoond uit de voorstelling van Het Nationale Ballet. Op die manier maken ouders en scholieren kennis met het diverse repertoire van Het Nationale Ballet. Per keer nemen maximaal 120 leerlingen deel aan een dansdag. De dansdag wordt gerealiseerd in samenwerking met Projects Unlimited en is in 2009 zes keer uitgevoerd in diverse steden in Nederland.

Aan de rondleidingen hebben in totaal 4.360 mensen deelgenomen, waarvan het grootste gedeelte (ongeveer 75%) jongeren onder de 18 jaar.

In totaliteit bereikte het educatieve programma van Het Nationale Ballet in 2009 4.977 jongeren. Het is onze ambitie om dit de komende jaren verder uit te breiden. Om deze groeiende ambitie gestalte te geven, heeft de directie van Het Muziektheater Amsterdam sinds 1 oktober 2009 een adjunct-directeur Educatie, Participatie en Programmering aangesteld, Marga Wobma-Helmich. Een nieuwe functie waarin de taken van hoofd educatie en participatie worden gecombineerd met de verantwoordelijkheid van de programmering van Het Muziektheater Amsterdam, onder eindverantwoordelijkheid van de artistieke directeuren Ted Brandsen (Het Nationale Ballet) en Pierre Audi (De Nederlandse Opera).

6. Personeel & Organisatie

Op 31 december 2009 telde Het Nationale Ballet 119 medewerkers (111 fte). Dit zijn vijf medewerkers (bijna 4 fte) minder dan aan het begin van het jaar. Bij deze aantallen dient steeds bedacht te worden dat disciplines zoals financiën en P&O, maar ook de theatertechniek, worden “ingekocht” bij Het Muziektheater Amsterdam. Het aantal medewerkers dat dagelijks in de weer is om van Het Nationale Ballet een succes te maken is daadwerkelijk dus veel groter dan het aantal dat bij Het Nationale Ballet op de loonlijst staat.

Twaalf dansers verlieten in 2009 Het Nationale Ballet, twee gingen met onbetaald verlof en negen traden in dienst. Vier dansers beëindigden hun danscarrière. De anderen stapten over naar een ander gezelschap. De twee solisten die vertrokken zullen in gastoptredens te zien blijven bij Het Nationale Ballet. De nieuwe dansers vonden hun plaats in vrijwel alle rangen van het gezelschap.

In tegenstelling tot 2008 was dit jaar sprake van enig verloop bij de overige organisatieonderdelen. Zes mensen verlieten de organisatie (exclusief de volgspotters) en er traden vijf mensen in dienst. Eén van de medewerkers bereikte de pensioengerechtigde leeftijd. Helaas is Het Nationale Ballet in 2009 ook geconfronteerd met het overlijden van één van zijn medewerkers. De overige medewerkers vertrokken om uiteenlopende redenen. Niet alle vacatures werden ingevuld. Wel breidde de afdeling planning uit en werden de vacante plekken bij de masseurs ingevuld. Detailgegevens over de personele mutaties in 2009 zijn opgenomen in bijlage 1 op pagina 40.

Op gebied van arbeidsomstandigheden is in 2009 veel gebeurd. Hieronder een aantal voorbeelden:

- Algemeen: In januari is een nulmeting gedaan om aan te tonen waar Het Muziektheater staat als het gaat om arbeidsomstandighedenbeleid. Begin 2010 wordt opnieuw gekeken hoe we ervoor staan. Dit proces is onderdeel van de kwaliteitszorg binnen Het Muziektheater.
- Blessures bij dansers blijven wel een groot aandachtspunt. Om dansers zo goed mogelijk te begeleiden bij herstel is een medisch team beschikbaar. Binnen het medisch team wordt het volgende aangeboden: fysiotherapie, Mensendieck therapie, persoonlijke begeleiding, fitnessinstructie, Pilates lessen en meer.
- De interne fitnessruimte is ook een hulpmiddel om gezond te blijven of te revalideren. Er zijn in 2009 plannen voor een vernieuwde fitnessruimte opgesteld. Het wel of niet doorgaan van deze plannen hangt van een aantal factoren af. In 2010 zal hierover meer duidelijk worden.

Het ziekteverzuim bij Het Nationale Ballet daalde in 2009 met 0,85% ten opzichte van het jaar ervoor en bedroeg in 2009 7,8%. Ook het aantal keer dat een medewerker zich gemiddeld ziek meldde (de verzuimfrequentie) daalde van 1,82 keer in 2008 tot 1,41 keer in 2009. Wel zijn medewerkers gemiddeld langer ziek, namelijk 14,3 dagen (8,68 dagen in 2008). Het Nationale Ballet heeft in 2009 dan ook te maken met een aantal langdurige ziektegevallen, zowel onder de dansers als onder de niet-dansers. Naast ziekte en langdurig blessures, heeft dit in drie gevallen ook een blijde reden. Drie danseressen zijn in 2009 zwanger. De 16 weken zwangerschapsverlof tellen in de cijfers niet mee, maar de maanden voor en na het officiële zwangerschapsverlof zijn wel in de cijfers verdisconteerd.

In 2009 is gestart met het opstellen van persoonlijke ontwikkelingsplannen voor dansers ter voorkoming van blessures. Hierbij werken de (para) medische begeleiders nauw samen met de fitness/fysio instructeur en de Pilates instructrice. Ook is in 2009 nadrukkelijk aandacht besteed aan de planning, waarbij zoveel als mogelijk wordt geprobeerd fysiek zwaardere programma's af te wisselen met minder zware. Naast acties gericht op blessurepreventie, zijn er in 2009 afspraken gemaakt die het mogelijk maken om dansers die met klachten zijn uitgevallen, sneller door te verwijzen voor onderzoek en behandeling.

Het gezondheidsteam bestaande uit de bedrijfsarts, fysiotherapeuten, voedingsdeskundige, Mensendieck therapeute, Pilates instructrice, fitness/fysio-instructeur en gezondheidscoördinator is in 2009 drie maal bijeen geweest. Bij één bijeenkomst was ook de artistieke staf aanwezig om te onderzoeken of en op welke manier er meer samengewerkt kan worden bij blessurepreventie. Dit overleg was geslaagd en zal in 2010 opnieuw plaats vinden.

Door het gezondheidsteam zijn er in 2009 drie lezingen georganiseerd voor de dansers. De eerste lezing werd gegeven door de Mensendieck therapeute en de fitness/fysio-instructeur van Het Nationale Ballet, die het nut van spiertraining voor zowel de fitheid als de stabiliteit toelichtten. De tweede lezing handelde over mental coaching en werd gegeven door een oud danser van Het Nationale Ballet die nu werkzaam is als psycholoog en coach en die zo nu en dan dansers begeleidt. Het thema voeding kwam aan de orde in de derde lezing, gegeven door de diëtiste van Het Nationale Ballet. De lezingen werden goed bezocht (opkomst was steeds rond de 50%) en werden positief beoordeeld.

Het Sociaal Medisch Overleg heeft in 2009 vier maal plaatsgevonden. In het overleg worden lopende ziektegevallen besproken en wordt per casus bepaald wat de beste aanpak is om het herstel in te zetten of te bevorderen.

Alle nieuwe dansers worden bij aanstelling medisch onderzocht. Dit onderzoek bestaat uit drie afzonderlijke onderdelen: een algemeen medisch onderzoek door de bedrijfsarts, een fysiek onderzoek door de fysiotherapeut en een fitheidonderzoek door de fitness/fysio instructeur. Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek krijgen

dansers aanbevelingen voor het verbeteren van hun conditie en gezondheid. In 2009 is gestart met het opstellen van zogenaamde keuringsprofielen op grond waarvan een eventueel vervoltraject wordt bepaald. Er zijn drie profielen: A, B en C. Dansers met het profiel A zijn op het moment van de keuring in goede conditie. Voor hen gelden geen specifieke aanbevelingen. Profiel B wil zeggen dat er aandachtspunten zijn. Dansers krijgen gerichte adviezen ter verbetering van hun conditie of spierkracht. Bij profiel C worden dansers verplicht om actie te ondernemen ter verbetering van hun fysieke gesteldheid. De artistiek directeur wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de entree keuringen. Hij ziet toe op naleving van de gemaakte afspraken. Na zes tot negen maanden volgt een herkeuring.

Op 15 december 2008 is er een principe akkoord bereikt over de CAO voor de Dans die geldt van januari 2009 tot 30 april 2010. De belangrijkste afspraken waren een algemene loonsverhoging van 2,75% met ingang van 1 januari 2009 en een structurele verhoging van de eindejaarsuitkering van € 100,- naar in totaal € 350,- bruto. CAO-partijen hebben de intentie uitgesproken om op termijn te streven naar de totstandkoming van een CAO voor de Podiumkunsten.

7. Feiten en cijfers

Resultaat

Het exploitatie resultaat over 2009 eindigt positief op € 126.000. Uitgangspunt voor de vergelijking is de begroting van 8 december 2008 met een negatief exploitatie resultaat van € 389.000.

Het verschil van € 515.000 ten opzichte van de begroting wordt met name verklaard door een hogere bijdrage uit de Stichting HNB plus van € 263.000, een vrijval uit voorzieningen vakantiedagen van € 187.000 als gevolg van een wijziging in het vaststellen van deze voorziening, de niet begrote UWV uitkering voor solisten van € 85.000 en een bijzondere bate van € 105.000 als gevolg van het schimmelschade dossier. Van invloed was overigens dat de gemeente Amsterdam in 2009 € 116.000 minder subsidie heeft toegekend dan was begroot.

Eigen inkomsten

HNB heeft in 2009 € 4.428.000 aan eigen inkomsten gerealiseerd. Dat is 37,6% van de totaal ontvangen overheidssubsidie ad € 11.766.000, rekening houdend met subsidie van andere subsidiënten.

In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft OCenW voor 2009 geen normbedrag voor eigen inkomsten opgelegd. Voor 2010 heeft OCenW inmiddels een minimum norm opgelegd van 17,5%.

Kosten- en opbrengsttoerekening (kostenallocatie)

Aan het Nationale Ballet zijn uren doorbelast die daadwerkelijk in 2009 bij de technische afdelingen zijn afgenomen. De afgenomen uren worden tegen een vooraf gecalculleerd uurtarief in rekening gebracht. De bijdragen aan de centrale afdelingen en theaterorganisatie van Het Muziektheater Amsterdam worden bepaald door bedrijfsomvang in financiële of personele zin.

Bezoldiging directie

De directie van de Stichting bestaat uit twee leden, een zakelijk en een artistiek directeur. De totale bezoldiging inclusief de werkgeverspremies van deze twee directieleden bedroeg in 2009 € 294.000.

Subsidiëring 2009

Het Ministerie van OCenW heeft voor 2009 een subsidie beschikbaar gesteld van € 7.111.095 (incl. subsidie voor DOD ad € 52.404 en bijdrage Sociale Fondsen Dansers ad € 362.806). De subsidie is beschikbaar gesteld met de brief kenmerk DK/141411, dd. 20 augustus 2009.

De gemeente Amsterdam heeft voor 2009 een subsidie beschikbaar gesteld van € 4.654.970. Deze subsidie is beschikbaar gesteld met de brief kenmerk 08/11796-09/16695, dd. 5 november 2009.

Financiële positie

De netto vlottende middelen per ultimo 2009 bedragen € 2.175.000 (in 2008: € 2.024.000).

Per 31 december 2009 is de liquiditeitspositie goed.

De ontwikkeling van de quick-ratio is als volgt:

2009	: 2,22
2008	: 1,92

Definities:

- netto vlottende middelen: vlottende activa minus kortlopende schulden.

- quick ratio: vlottende activa minus voorraden gedeeld door kortlopende schulden.

Begroting 2010

Op 18 december 2009 is de begroting voor 2010 vastgesteld.

Voor 2010 zijn 86 voorstellingen begroot en is het verwachte resultaat uit gewone bedrijfsvoering € 357.000 negatief.

De directie van
Het Nationale Ballet

Stijn Schoonderwoerd
zakelijk directeur

Ted Brandsen
artistiek directeur

Deel III Activiteitenverslag

1. Producties

Giselle

februari 2009

choreografie: Marius Petipa, naar Jean Coralli en Jules Perrot
productie en additionele choreografie: Rachel Beaujean en
Ricardo Bustamante
muziek: Adolphe Adam

Muzikale begeleiding door Holland Symfonia o.l.v. Boris Gruzin

Het Nationale Ballet brengt ieder seizoen ten minste een grote nieuwe avondvullende klassiek georiënteerde productie uit, zoals in 2007 *La Bayadère* en *Coppelia* in 2008. In 2009 zette het gezelschap de tanden in *Giselle*, ook wel de *Hamlet* van de dans genoemd en hét meesterwerk van de Romantiek. Het duo Rachel Beaujean en Ricardo Bustamante baseerde zich op de originele negentiende-eeuwse versie, creëerde enkele nieuwe delen en voegde er zo nieuwe gezichtspunten aan toe. Bovendien groeide het corps de ballet in consistentie en homogeniteit.

Zwanenmeer Bijlmermeer II - tournee

februari t/m april 2009

Een battle die een krachtige mix van klassieke dans en street dance te zien gaf, maar ook een publiek van zeer jong tot oud en cultureel divers aantrok. Choreografe Nita Liem nam de klassieker der klassiekers als leidraad en maakte er een actuele versie van, die werd gedanst door dansers van Het Nationale Ballet en professionele street dancers van co-producent Don't Hit Mama. Uitverkochte zalen, veel jonge bezoekers die voor het eerst konden ruiken aan klassiek ballet, en een uiterst succesvol bijbehorend educatief programma.

Bezoekers van het Haagse Theater aan het Spui riepen *Zwanenmeer Bijlmermeer II* tot beste dansvoorstelling 2008 - 2009 uit.

Vier temperamenten

maart 2009

The Four Temperaments

choreografie: George Balanchine
muziek: Paul Hindemith - Thema met vier variaties voor strijkorkest en piano

Lontano (wereldpremière)

choreografie: Martin Schläpfer
muziek: György Ligeti - Lontano

Woolf (wereldpremière)

choreografie: Dominique Dumais
muziek: Jacob ter Veldhuis (opdrachtwerk)

Concertante

choreografie: Hans van Manen
muziek: Frank Martin - Petite Symphonie Concertante
première bij Het Nationale Ballet

Muzikale begeleiding door Holland Symfonia o.l.v. Otto Tausk

Eerbetoon aan George Balanchine (1904-1983), grondlegger en vernieuwer van de twintigste-eeuwse dans. In *Vier temperamenten*, genoemd naar diens *The Four Temperaments*, dat onderdeel uitmaakte van dit vierluik, gaven verschillende choreografen hun visie op Balanchine's werk. De keuze voor twee wereldpremières gaf aan dat het gezelschap vernieuwing zoekt zonder het verleden te verloochenen.

Voor de twee wereldpremières tekenden respectievelijk de Zwitser Martin Schläpfer (1959), artistiek leider van balletmainz; en choreografe Dominique Dumais (1968), ex-soliste van het Nationale Ballet van Canada. Zij baseerde zich onder meer op de baanbrekende roman *The Waves* van Virginia Woolf en zette haar ballet op een

nieuw werk van componist Jacob ter Veldhuis. In deze productie nog een première: Hans van Manens *Concertante* dat voor het eerst door het gezelschap werd gedanst.

Nieuwlichters

april/mei 2009

Locatie: Stadsschouwburg Amsterdam

choreografie: Juanjo Arques, Daniela Cardim, Monique Duurvoort, Peter Leung, Nicolas Rapaic
muziek: o.a. Steve Reich, Johann Sebastian Bach, Philip Glass, Thijs Kaldenbach, Nando Russo,
Machinefabriek, György Ligeti, John Cage, Dmitri Sjostakovitsj

Het Nationale Ballet neemt talentontwikkeling uiterst serieus. Het programma *Nieuwlichters* was een gelegenheidsvoortzetting van *New Moves*, de jaarlijkse choreografieworkshop in de Operastudio van Het Muziektheater Amsterdam. *Nieuwlichters* bood opkomend talent uit *New Moves* de kans om zich te bewijzen ten overstaan van een groot publiek en met de grote zaal van de Stadsschouwburg Amsterdam als podium.

De reikwijdte van de workshop – en dus ook van *Nieuwlichters* – is niet te onderschatten, en kan onder meer afgeleid worden uit de betekenis van choreografen als Krzysztof Pastor, David Dawson en Ted Brandsen, die in de workshop ooit hun eerste werken maakten.

Giselle - tournee

mei 2009

Speellocaties: Utrecht, Maastricht, Hengelo, Rotterdam, Den Haag, Zwolle, Leeuwarden, Den Bosch, Eindhoven, Arnhem en Breda.

100 jaar Les Ballets Russes

juni 2009

Les Sylphides

choreografie: Michel Fokine; in de versie van Rachel Beaujean
muziek: Frédéric Chopin

De verloren zoon

choreografie: George Balanchine
muziek: Sergej Prokofjev

Sheherazade

choreografie: Krzysztof Pastor
muziek: Nicolaj Andrejevich Rimski - Korsakov, Maurice Ravel

Muzikale begeleiding door Holland Symfonia o.l.v. Otto Tausk

In het kader van het Holland Festival

Een even tijdloze als actuele hommage aan de legendarische groep van impresario Serge Diaghilev, met naast twee authentieke Ballets Russes-choreografieën - Fokines *Les Sylphides* en *De verloren zoon* van Balanchine - Fokines *Sheherazade*, in een nieuwe, multimediale en prikkelende versie van Krzysztof Pastor. Hij bracht aan zijn werk een uiterst actuele lading aan door zich voor het libretto te baseren op *Duizend-en-één Nacht* van de Egyptische auteur en Nobelprijswinnaar Nagieb Mahfoez. Het resulteerde in een recordbezetting voor een juni-programma en een doorslaand succes.

Voor zijn rol in *De verloren zoon* kende de jury van de VSCD aan eerste solist Cédric Ygnace de Zwaan voor beste dansprestatie in 2008-2009 toe.

New Moves 2009
juni 2009

choreografie: Juan Eymar, Milena Sidorova, Daniel Cardim, Ainara Garcia Navarro, Matthew Pawlicki-Sinclair en Peter Leung

Waar Het Nationale Ballet in *Nieuwlichters* ruim baan gaf aan bewezen jong talent, richtte de choreografieworkshop *New Moves* zich traditiegetrouw op nog jonger talent. *New Moves* biedt dansers van Het Nationale Ballet -en soms ook choreografen-in-wording van daarbuiten- de gelegenheid om zelf te choreograferen en hun werk in enkele kleinschalige voorstellingen te presenteren. Voor dansers is de workshop vaak een showcase, en dé manier om ervaring op te doen in solistische rollen.

In het spoor van Balanchine
september 2009

Stravinsky Violin Concerto
choreografie: George Balanchine
muziek: Igor Stravinsky

Solo
choreografie: Hans van Manen
muziek: Johann Sebastian Bach

Record of Joy (wereldpremière)
choreografie: Nicolo Fonte
muziek: Ludwig van Beethoven

Tryst
choreografie: Christopher Wheeldon
muziek: James MacMillan
première bij Het Nationale Ballet

Muzikale begeleiding door Holland Symfonia o.l.v. Otto Tausk
Solistische begeleiding door Hebe Mensinga, Kotaro Ishikawa (viool); Ere Lievonen (november 2009), Goskha Isphording (maart 2010) (klavecimbel); Jet Sprenkels (harp); Eddy van Dijken (piano)

George Balanchine (1904-1983) geldt als de invloedrijkste choreograaf van de twintigste eeuw. Als enige in Europa heeft Het Nationale Ballet meer dan 25 choreografieën van deze twintigste-eeuwse vernieuwer van de academische dans op het repertoire. Zijn invloed is onmiskenbaar aanwezig in het werk van Christopher Wheeldon, wiens *Tryst* (2002) in dit programma voor het eerst op het Europese vasteland te zien was. Nicolo Fonte zorgde met *Record of Joy* eveneens voor een wereldpremière, waarin hij de adagio's uit pianoconcerten van Beethoven als leidraad nam. Ook Hans van Manens vitale choreografie Solo drukte bewondering uit voor het werk van Balanchine.

La Bayadère
oktober 2009

choreografie: Natalia Makarova, naar Marius Petipa
muziek: Ludwig Minkus, in een bewerking van John Lanchbery

Muzikale begeleiding: Holland Symfonia o.l.v. Ermanno Florio

In februari 2007 bracht het gezelschap voor het eerst een integrale *La Bayadère* uit, een productie die voordien ooit eerder in Nederland te zien was geweest. In Het Muziektheater Amsterdam wist het verhaal over de liefde tussen de Indiase tempeldanseress Nikiya en de krijger Solor de harten van het balletpubliek te veroveren.

De reprise werd opnieuw enthousiast ontvangen door het publiek en was ook in artistiek opzicht belangrijk. Dat laatste vooral door de overkomst van sterdanseress en voormalig prima ballerina Natalia Makarova, die het ballet opnieuw kwam instuderen. Haar aanwezigheid en invloed werkte inspirerend op het corps de ballet en de solisten. Makarova stak extra tijd en energie in het begeleiden van solisten, die in *La Bayadère* een werk bij uitstek vinden voor het etaleren van hun talenten.

Concerto - tournee
november 2009

Concerto Barocco
choreografie: George Balanchine
muziek: Johann Sebastian Bach

Stravinsky Violin Concerto
choreografie: George Balanchine
muziek: Igor Stravinsky

Concertante
choreografie: Hans van Manen
muziek: Frank Martin

Dumbarton dances
wereldpremière
choreografie: Krzysztof Pastor
muziek: Igor Stravinsky

Muzikale begeleiding door Holland Symfonia o.l.v. Ermanno Florio (november 2009) / Benjamin Pope (maart 2010)

Solistische begeleiding door Hebe Mensinga, Kotaro Ishikawa (viool); Sarah Oates (viool); Ere Lievonen (november 2009), Goskha Isphording (maart 2010) (klavecimbel); Jet Sprenkels (harp); Eddy van Dijken (piano)

In de jaarlijkse tournee die het gezelschap naar de grote theaters van Nederland voert, lag deze keer nog meer dan anders het accent op de muziek, met naast een voltallig aangetreden Holland Symfonia ook optredens van verschillende solisten uit het orkest. Dansant gezien bevatte het programma in *Concerto Barocco* en *Stravinsky Violin Concerto* twee sleutelwerken van George Balanchine, van wie nog altijd maar weinig werk in schouwburgen in het land te zien is. Het vierde ballet *Dumbarton Dances* was een wereldpremière van Krzysztof Pastor, naast Van Manen vaste choreograaf van Het Nationale Ballet. Pastor zocht het contrast met Balanchines *Concerto Barocco* en leverde er daardoor expliciet commentaar op.

Coppelia
december 2009

choreografie: Ted Brandsen
muziek: Léo Delibes

Muzikale begeleiding: Holland Symfonia o.l.v. Benjamin Pope / Timothy Henty

De nieuwe, actuele versie van het verhaal over de sinistere poppendokter Coppellius die choreograaf Ted Brandsen in 2008 maakte, is geknipt voor de kersttijd: lichtvoetig, uiterst geschikt voor jong en oud, en uiterst spannend. De reprise van zijn op het aloude klassieke ballet gebaseerde productie was ook deze keer een publiekssucces. Choreograaf Ted Brandsen koos indertijd voor 'zijn' *Coppelia* van meet af aan voor een hedendaagse uitstraling; op zijn verzoek schiep tekenaar en kinderboekenschrijver Sieb Posthuma -winnaar van het Gouden Penseel 2009- een kleurrijke en magische wereld, die de toeschouwer het gevoel geeft een levensgroot pop-up boek binnen te stappen.

2. Bijzondere activiteiten

Vrienden-activiteit

17 januari

Bezoek aan tentoonstelling 125 grote liefdes in het Van Gogh Museum

Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

Vrienden-activiteit

28 januari 2009

Masterclass Giselle

Masterclass met Rachel Beaujean, hoofd artistieke staf van Het Nationale Ballet, in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

22 februari 2009

Giselle op het witte doek

Filmvertoning *Giselle* in het Amsterdamse Filmtheater Kriterion, in de versie van het American Ballet Theatre uit 1969, waarin de legendarische Carla Fracci en Eric Bruhn dansten. Rachel Beaujean leidde de film in.

12 maart 2009

Open avond

Traditionele aftrap in Het Muziektheater Amsterdam van de abonnementencampagne 2009-2010 van Het Nationale Ballet. Met diverse optredens en activiteiten voor abonneerders en Vrienden van Het Nationale Ballet.

Vrienden-activiteit

15 maart 2009

Filmvertoning The Waves + interview Dominique Dumais

Gesprek in Filmtheater Kriterion te Amsterdam met choreografe Dominique Dumais over *The Waves*, haar premièrewerk in *Vier temperamenten*. Voorafgaand vond de gelijknamige filmvertoning plaats. Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

Vrienden-activiteit

28/29 maart 2009

Bijwonen balletles

Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

Vrienden-activiteit

6 juni 2009

Ingone de Jongh coacht jonge dansers

Studiovoorstelling van jonge dansers o.l.v. Igone de Jongh. Uitgevoerd werden onder meer de pas de deux uit *La Bayadère* en *The Sleeping Beauty*, en variatie uit *Paquita* en *Don Quichot*. Met onder meer de dansers Pascalle Paerel, Teun van Rosmalen, Erica Horwood en Hannah de Kleijn. Exclusief voor Gouden Vrienden van Het Nationale Ballet.

19 juni 2009

Opening Hermitage Amsterdam

De opening van museum de Hermitage Amsterdam werd opgeluisterd met een optreden van Het Nationale Ballet. Het gezelschap danste voor deze gelegenheid een nieuw werk van vaste choreograaf Hans van Manen getiteld *Waterfront*, op muziek uit *Schilderijen van een tentoonstelling* van Modest Moessorgski. Van Manens nieuwe creatie werd gedanst door Larissa Lezhnina en Alexander Zhembrovskyy.

De opening van het museum vond onder het toezicht van tal van internationale coryfeeën plaats op vrijdag 19 juni. Speciaal voor deze gelegenheid verrees die dag een podium op de Amstel. De opening van de Hermitage Amsterdam vond gelijktijdig plaats met de première van *100 jaar Les Ballets Russes* door Het Nationale Ballet in Het Muziektheater Amsterdam.

23 juni 2009

Fortis-event in Hermitage Amsterdam

Optreden in de tuin van museum Hermitage Amsterdam t.b.v. Fortis, sponsor van Hermitage Amsterdam. Gedanst werd een pas de deux uit de tweede akte van *Het Zwanenmeer* door Anu Viheriäranta en Jozef Varga, met op de piano Robert Greuter en op viool Cecile Huijnen; en *Trois Gnossiennes* van Hans van Manen, gedanst door Anu Viheriäranta en Casey Herd, met op de piano Robert Greuter.

Vrienden-activiteit

27 juni 2009

New Moves 2009

Exclusief optreden voor Vrienden van Het Nationale Ballet

20 augustus 2009

Grachtenfestival, Amsterdam

In het voorgebouw van Het Muziektheater Amsterdam dansten Larissa Lezhnina en Alexander Zhembrovskyy de choreografie *Waterfront* van Hans van Manen, het werk dat Van Manen maakte ter gelegenheid van de opening van de Hermitage Amsterdam in juni 2009.

30 augustus 2009

Uitmarkt, Amsterdam

Twee optredens in Het Muziektheater Amsterdam, met twee keer de pas de deux uit Balanchines *Stravinsky Violin Concerto*, afgewisseld met de pas de deux uit Wheeldons *Tryst* en Van Manens *Solo*.

2 september 2009

Masterclass Stravinsky Violin Concerto

Openbare masterclass door Bart Cook, repetitor van de Balanchine Trust. Plaats van handeling was de theaterzaal van de centrale vestiging van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Exclusief toegankelijk voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

6 september 2009

Uitfestival Den Haag/Open dag Lucent Danstheater, Den Haag

Optreden met een pas de deux uit Balanchines *Stravinsky Violin Concerto*, de pas de deux uit Wheeldons *Tryst* en Van Manens choreografie *Solo*.

Vrienden-activiteit

6 september 2009

Bezoek aan Hermitage Amsterdam.

10 september 2009

Tentoonstelling en documentaire Sonia Gaskell

Filmvertoning voor genodigden en pers van de documentaire Sonia Gaskell in Het Muziektheater Amsterdam i.s.m. Theater Instituut Nederland.

11 september 2009

In het spoor van Balanchine

Napraten met makers en dansers in de foyer van Het Muziektheater Amsterdam.

Vrienden-activiteit

20 september 2009

Dans op het witte doek: Mevrouw

Filmvertoning van de documentaire *Mevrouw*, over leven en werk van Sonia Gaskell, voor Vrienden van Het Nationale Ballet in Filmtheater Kriterion te Amsterdam. Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

5 oktober 2009

Ballet League Diner

De top van het bedrijfsleven kan op unieke wijze kennismaken met Het Nationale Ballet en relaties een werkelijk onvergetelijke avond bezorgen. Op 5 oktober vond de vierde editie plaats met speciaal voor deze gebeurtenis onder meer een wereldpremière van Juanjo Arqués: *In hidden waves*.

oktober/november 2009 - januari 2010

Tutu Much: een educatief dansproject

In dit project van de Educatieve dienst van Het Muziektheater Amsterdam/Het Nationale Ballet in samenwerking met dansdocenten van Projects Unlimited, maakten zo'n 300 leerlingen, verdeeld over acht groepen van 15 leerlingen, in groepsverband een choreografie. De dansen die zij maakten waren ontleend aan bestaande werken: klassiekers als meer modern getinte choreografieën.

Op 5 en 6 oktober 2009 werd *Tutu Much* uitgevoerd op het Vossius College in Amsterdam; op donderdag 15 oktober 2009 op het Vitus College in Hilversum; op dinsdag 17 november 2009 in het Barendrechtse Calvijn College Groene Hart en op donderdag 21 januari 2010 vond het project plaats op het Kennemer Lyceum in Haarlem.

Vrienden-activiteit

9 oktober 2009

Generale repetitie La Bayadère

Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

17 oktober 2009

Napraten met de makers en de dansers van *La Bayadère* in de foyer van Het Muziektheater Amsterdam.

Kinderactiviteit bij La Bayadère

Introductie op de voorstelling plus het instuderen van een dansje onder leiding van Lin van Ellinckhuijsen.

Vrienden-activiteit

19 t/m 25 oktober 2009

Balletreis naar Kiev en Moskou

Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

7 november 2009

Het Nationale Ballet in MuseumN8

Het Nationale Ballet luisterde de Amsterdamse MuseumN8 2009 op met een optreden in de Hermitage Amsterdam. Op zaterdag 7 november 2009 werden de pas de deux uit *Stravinsky Violin Concerto* van George Balanchine en *Wie Lange Noch* uit Krzysztof Pastors *Kurt Weill* gedanst door respectievelijk Viktoriya Ananyan en Matthew Golding, Natalia Hoffmann en Tamás Nagy.

9 november 2009

Balletgala 2009

Tweejaarlijks gala in Het Muziektheater Amsterdam waarvan de opbrengst ten goede komt aan Dansersfonds '79. Het gala stond in het teken van het repertoire van Het Nationale Ballet. Het gezelschap danste er met orkestbegeleiding Balanchines *Stravinsky Violin Concerto* en de pas de deux uit Wheeldons *Tryst*.

Vrienden-activiteit

22 november 2009

Dans op het witte doek: George Balanchine

Filmvertoning van documentaire over George Balanchine, voor Vrienden van Het Nationale Ballet in Filmtheater Kriterion te Amsterdam. Exclusief voor Vrienden van Het Nationale Ballet.

12 december 2009

Kinderactiviteit bij Coppelia

Introductie op de voorstelling plus het instuderen van een dansje onder leiding van Lin van Ellinckhuijsen.

12 december/19 december 2009

Het Nationale Ballet danst De Bijenkorf in feeststemming

Op 12 en 19 december 2009 danste Het Nationale Ballet fragmenten uit *Coppelia* in respectievelijk De Bijenkorf Amstelveen en Amsterdam. In Amstelveen signeerde kostuumontwerper François-Noël Chérpin.

12 december 2009

Napraten met de makers en de dansers van *Coppelia* in de foyer van Het Muziektheater Amsterdam.

13 december 2009

Benefietvoorstelling Hans van Manen Foundation

Uitgevoerd werden Hans van Manens *Waterfront* en *Trois Gnossiennes* in de Doelenzaal te Amsterdam.

Ook:

- Drie kwartier voor aanvang van iedere voorstelling was er een inleiding die gratis toegankelijk was voor kaarthouders.
- Gedurende het hele jaar door was er gelegenheid om dagelijkse training/balletles bij te wonen en waren er rondleidingen voor nieuwe Vrienden.

3. Prestatieverantwoording 2009

	Huidig boekjaar		Voorgenomen prestaties		Vorig boekjaar	
	Aantal	Aantal bezoeken	Aantal	Aantal bezoeken	Aantal	Aantal bezoeken
A. PODIUMKUNST-INSTELLINGEN						
1. Producties/programma's	<u>11</u>		<u>9</u>		<u>9</u>	
- nieuwe producties	8		3		3	
- reprises	3		6		6	
2. Voorstellingen/concerten						
- in de standplaats	80	84.852	73	95.000	70	85.612
- in de eigen regio (buiten de standplaats)	2	1.515	-	-	-	-
- in de rest van Nederland	36	21.350	17	9.000	22	22.265
- in het buitenland	-	-	5	5.000	-	-
3. Schoolconcerten/concerten						
- in de standplaats	2	240	-	-	1	1.500
- in de eigen regio (buiten de standplaats)	-	-	-	-	-	-
- in de rest van Nederland	4	450	-	-	-	-
- in het buitenland	-	-	-	-	-	-
4. Overige activiteiten						
- overig educatief			10	4.000		
➤ schoolprojecten primair onderwijs	-	-	-	-	1	1.382
➤ schoolprojecten en CKV voortgezet onderwijs	47	4.869	-	-	23	1.313
➤ volwassenen onderwijs	6	329	-	-	3	129
- besloten voorstelling						
➤ open avond voorstelling	1	1.000	-	-	-	-
➤ Fortis Hermitage pdd	1	600	-	-	-	-
➤ Ballet league dinner	1	89	-	-	-	-
➤ congres opening HMA	1	665	-	-	-	-
➤ opening Hermitage Amsterdam	1	350	-	-	-	-
➤ benefietvoorstelling Hans van Manen	1	140	-	-	-	-
➤ jonge dansersoptreden	1	101	-	-	-	-
➤ Balletgala dansersfonds	1	1.539	-	-	-	-
- korte optredens						
➤ Grachtenfestival	1	75	-	-	-	-
➤ Uitmarkt Amsterdam	1	1.500	-	-	-	-
➤ Uitmarkt Den Haag	1	650	-	-	-	-
➤ optreden Museumn8	1	250	-	-	-	-
➤ optreden Bijenkorf	2	300	-	-	-	-
- overig						
➤ inleidingen	118	19.140	-	-	92	19.168
➤ overig	5	182	-	-	-	-

DEEL IV JAARREKENING

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2009 (na resultaatbestemming)
(x € 1.000)

ACTIVA

		31 december 2009	31 december 2008
Materiële vaste activa	1.	<u>137</u>	<u>161</u>
Totale vaste activa		137	161
Voorraden	2.	546	388
Vorderingen	3.	1.818	1.532
Liquide middelen	4.	<u>1.150</u>	<u>1.879</u>
Totale vlottende activa		3.514	3.799
Totale Activa		<u>3.651</u>	<u>3.960</u>

PASSIVA

		31 december 2009	31 december 2008
Algemene reserve	6.	1.425	1.425
Bestemmingsreserve	7.	811	335
Bestemmingsfonds OCenW	8.	<u>-</u>	<u>350</u>
Totale eigen vermogen		2.236	2.110
Voorzieningen	9.	76	75
Kortlopende schulden	10.	1.339	1.775
Totale Passiva		<u>3.651</u>	<u>3.960</u>

2. FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2009
(x € 1.000)

		Rekening <u>2009</u>	Begroting <u>2009(*)</u>	Rekening <u>2008(*)</u>
BATEN				
Directe opbrengsten				
<i>Publieksinkomsten</i>	11.	3.178	3.070	3.105
<i>Sponsorinkomsten</i>	12.	212	75	118
<i>Overige inkomsten</i>	13.	68	40	76
Indirecte opbrengsten	14.	<u>156</u>	<u>149</u>	<u>146</u>
Totale Opbrengsten		3.614	3.334	3.445
Subsidie OCenW	15.	7.111	6.747	5.374
Subsidie gemeente Amsterdam Kunstenplan	15.	4.655	4.771	5.385
Overige subsidies/bijdragen		-	-	-
Bijdragen uit private middelen	16.	814	547	487
Bijdragen van VSB-fonds		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totale bijdragen		12.580	12.065	11.246
TOTALE BATEN		16.194	15.399	14.691
		<u>Rekening 2009</u>	<u>Begroting 2009</u>	<u>Rekening 2008</u>
LASTEN				
Beheerslasten personeel	17.	1.606	1.560	1.366
Beheerslasten materieel	18.	<u>1.097</u>	<u>1.179</u>	<u>969</u>
Totale beheerlasten		2.703	2.739	2.335
Activiteitenlasten personeel	19.	10.938	10.519	10.346
Activiteitenlasten materieel	20.	<u>2.549</u>	<u>2.580</u>	<u>1.880</u>
Totale Activiteitenlasten		13.487	13.099	12.226
TOTALE LASTEN		16.190	15.838	14.561
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING		4	-439	130
Saldo rentebaten/-lasten	21.	17	50	86
Saldo bijzondere baten/lasten	22.	<u>105</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
EXPLOITATIERESULTAAT		<u>126</u>	<u>-389</u>	<u>216</u>

(*) aangepast conform 'Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012' van OCenW

3. KASSTROOMOVERZICHT
(x € 1.000)

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatie resultaat	126	216
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	37	25
Mutatie voorzieningen	<u>1</u>	<u>37</u>
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	164	278
Mutatie in voorraden	-158	-175
Mutatie in vorderingen	-286	199
Mutatie kortlopende schulden	<u>-436</u>	<u>170</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	<u>-716</u>	<u>472</u>
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-13	-74
Desinvesteringen materiële vaste activa	<u>-</u>	<u>-</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>-13</u>	<u>-74</u>
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden		-
Aflossing uit langlopende schulden	<u>-</u>	<u>-</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-</u>	<u>-</u>
Mutatie liquide middelen I - II - III	<u>-729</u>	<u>398</u>
Liquide middelen einde boekjaar	1.150	1.879
Liquide middelen begin boekjaar	<u>1.879</u>	<u>1.481</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-729</u>	<u>398</u>

4. TOELICHTING OP DE JAARREKENING

ALGEMEEN

Aard van activiteiten

De Stichting heeft ten doel de bevordering van de danskunst, statutair omschreven als volgt: het maken van balletproducties en het geven van balletvoorstellingen en, als bewoner/bespeler van Het Muziektheater Amsterdam medeverantwoordelijkheid te dragen voor het organisatorisch functioneren en de kwaliteit en kwantiteit van het totale programma-aanbod in dit theater.

Algemeen

De jaarrekening is ingericht in overeenstemming met de inrichtingsvoorschriften volgens het 'Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012' van het Ministerie van OCenW en Titel 9 Boek 2 BW.

Subsidiëring

De Stichting wordt op basis van budgetfinanciering gesubsidieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, alsmede de gemeente Amsterdam.

Door het Ministerie en de gemeente wordt in het kader van de cultuurnota, telkens voor een periode van vier jaar een budget (subsidie) subsidiabel gesteld. Inmiddels is de subsidiëring voor de periode 2009-2012 verlengd.

De subsidieverhouding is in het kader van de bestuursovereenkomst d.d. 27 februari 1987 tussen de beide subsidiënten bepaald door nominale bedragen.

Vergelijkende cijfers

In het Handboek is een model opgenomen voor de functionele exploitatierekening. Ten opzichte van 2008 is in dit model een detaillering opgenomen voor sponsorinkomsten en overige subsidies/bijdragen. De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

Relatie met Stichting HNB Plus

Stichting HNB Plus is de steunstichting van HNB. Tot 2008 zijn alle inkomsten en kosten inzake de zogenoemde zakelijke markt, zoals sponsoring en bedrijfsoptraden, verantwoord in Stichting HNB Plus. Stichting HNB Plus doneerde jaarlijks het netto resultaat van deze activiteiten. Medio 2009 is besloten om de inkomsten en kosten inzake de zogenoemde zakelijke markt direct te verantwoorden in HNB. Voor de nieuwe kunstenplanperiode wordt HNB geacht meer eigen inkomsten te verwerven. HNB wil hierdoor een eigen beleid op deze inkomsten kunnen ontwikkelen. Stichting Het Nationale Ballet Plus zal verantwoordelijk blijven voor de inkomsten en kosten die te maken hebben met de particuliere markt, zoals vrienden en donateurs.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN DE ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Er heeft geen wijziging in de grondslag ten opzichte van het vorig boekjaar plaatsgevonden.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Inventaris

De inventaris wordt gewaardeerd op aanschaffingswaarde. De activa worden verminderd met lineair berekende afschrijvingen op basis van de economische levensduur.

Decors, kostuums, rekwisieten, belichtingsmateriaal e.d.

De aanschaffingen worden ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht in het jaar waarin de productie wordt uitgebracht.

Vlottende activa

Voorraad onderhanden activiteiten

De aanschaffingen van decors, rekwisieten, belichtingsmateriaal e.d. worden ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht in het jaar waarin de productie wordt uitgebracht. De aanschaffingen worden gewaardeerd op inkoopprijs of lagere actuele waarden.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde, rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Passiva

Bestemmingsreserves en bestemmingsfonds.

Aan deze van het vermogen afgezonderde reserves zijn door het bestuur van de Stichting onder goedkeuring van de Raad van Toezicht of op voorschrift van het Ministerie van OCenW, een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van de doelstelling van de Stichting.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgenomen voor de per balansdatum bestaande verplichtingen waarvan de omvang en het moment van de feitelijke financiële afwikkeling onzeker is doch redelijkerwijs is in te schatten.

Pensioenregeling

Het Nationale Ballet heeft op grond van de bepalingen zoals weergegeven in de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 271 Personeelsbeloningen, op grond van een vrijstelling in de genoemde richtlijn, de toegezegde pensioenregelingen bij Stichting Pensioenfonds Cultuur verwerkt als zou er sprake zijn van een toegezegde bijdrageregeling. Het Nationale Ballet heeft in geval van een tekort bij Stichting Pensioenfonds Cultuur geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies. De in het verslagjaar door Stichting Pensioenfonds Cultuur in rekening gebrachte pensioenpremies worden ten laste van het resultaat van het boekjaar gebracht.

Opbrengsten en kosten

De opbrengsten bestaan uit entreegelden voor gegeven voorstellingen, aan derden in rekening gebrachte bedragen voor geleverde diensten alsmede alle overige aan enig jaar toe te rekenen baten.

De kosten betreffen de op het boekjaar betrekking hebbende kosten en afschrijvingen, met dien verstande dat aanschaffingen voor decors, kostuums, rekwisieten, belichtingsmateriaal e.d. met uitzondering van vooruitbetaalde productiekosten van de volgende jaren, direct geheel ten laste van de rekening van baten en lasten worden gebracht.

Onder subsidie Ministerie van OCenW en gemeente Amsterdam is opgenomen de door de subsidiënten toegezegde bedragen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2009

1. Materiële vaste activa

Inventaris
(x € 1.000)

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Boekwaarde per 1 januari	161	112
Aanschaffingen boekjaar	13	74
Verkopen boekjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
	174	186
Afschrijvingen boekjaar	<u>37</u>	<u>25</u>
Boekwaarde per 31 december	<u><u>137</u></u>	<u><u>161</u></u>

Investerings in 2009 betreffen met name inrichting van een kostuumopslagruimte en een ijsmachine. De inventaris wordt geactiveerd en gewaardeerd op aanschaffingswaarde, verminderd met de lineair berekende afschrijvingen op basis van economische levensduur. Het afschrijvingspercentage is voor inventaris 10% en voor inrichting 25%.

Op aanschaffingen van vóór 1 januari 1998 kan in een aantal gevallen op basis van afwijkende percentages worden afgeschreven.

Stichting Het Muziektheater Amsterdam heeft de eigen bedrijfsuitrusting/inventaris, die van Stichting Het Nationale Ballet en die van Stichting De Nederlandse Opera aanwezig in Het Muziektheater Amsterdam verzekerd voor een bedrag van € 52.667.000. Het Nationale Ballet draagt bij in de verschuldigde premie.

Geaccumuleerde aanschaffingen en afschrijvingen
(x € 1.000)

	aanschaffingen	afschrijvingen	boekwaarde
	<u>t/m 2009</u>	<u>t/m 2009</u>	<u>ultimo 2009</u>
Inventaris en inrichting	<u>493</u>	<u>356</u>	<u>137</u>

2. Voorraden

Voorraad onderhanden activiteiten

Dit betreft vooruitbetaalde variabele kosten voor voorbereidingen van producties en/of voorstellingen in 2010 e.v.

3. Vorderingen
(x € 1.000)

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Debiteuren	82	123
Voorschotten	94	54
Subsidie gemeente Amsterdam	751	527
RC HNB plus	615	500
RC Festivals en Projecten	-	-
RC Het Muziektheater Amsterdam	185	219
Recette afrekening	1	25
Borgsommen voor de huur van appartementen dansers	14	28
Vooruitbetaalde kosten	19	30
Nog te ontvangen bedragen	33	9
Overig	<u>24</u>	<u>17</u>
Totaal	<u><u>1.818</u></u>	<u><u>1.532</u></u>

Op Debiteuren is een bedrag van € 4.500 in mindering gebracht t.b.v. de voorziening dubieuze debiteuren.

Vorderingen Overig bestaat uit verschillende kleinere openstaande bedragen.

4. Liquide middelen

Het totaal van de direct opeisbare saldi bij bankinstellingen belooft per balansdatum € 1.150.000.

5. Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal bedraagt per 31 december 2009 € 34 (niet afgerond).

6. Algemene Reserve

(x € 1.000)	2009	2008
Stand per 1 januari	1.425	1.425
Toevoeging ingevolge bestemming resultaat	-	-
Stand per 31 december	<u>1.425</u>	<u>1.425</u>

7. Bestemmingsreserve toekomstige producties

(x € 1.000)	2009	2008
Stand per 1 januari	335	199
Toevoeging ingevolge bestemming resultaat	<u>476</u>	<u>136</u>
Stand per 31 december	<u>811</u>	<u>335</u>

Met het oog op een aantal dure producties en het verwachte negatieve exploitatie resultaat in de begroting 2010 en de meerjarenraming tot en met 2012 is besloten om de 'bestemmingsreserve toekomstige producties' te verhogen met het volledige resultaat van boekjaar 2009 ad € 126.000. Daarnaast is een bedrag van € 350.000 onttrokken uit het Bestemmingsfonds OCenW om dit vervolgens te doteren aan de bestemmingsreserve toekomstige producties (zie toelichting bij paragraaf 8.).

8. Bestemmingsfonds OCenW

(x € 1.000)	2009	2008
Stand per 1 januari	350	270
Toevoeging ingevolge bestemming resultaat	<u>-350</u>	<u>80</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>350</u>

Volgens voorschrift in het 'Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2005-2008' is van het totaal van de resultaten over 2005-2008 dat deel toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCenW dat naar rato met de subsidie van het Ministerie van OCenW is opgebouwd. In de vaststelling meerjarige instellingssubsidie 2005-2008 (DK/I&I/145406) is het Ministerie van OCenW akkoord gegaan dat het fonds zal worden besteed aan een doelstelling van de Stichting die past bij de plannen voor 2010 tot en met 2012. Voor de kunstenplanperiode 2009-2012 is geen specifiek voorschrift meer opgelegd voor de berekening van de dotatie aan het bestemmingsfonds OCenW. Het HNB zal voor de kunstenplanperiode 2009-2012 het resultaat van producties die worden opgevoerd buiten Het Muziektheater Amsterdam onttrekken aan het bestemmingsfonds, voor zover de middelen van het fonds hiertoe reiken. Dergelijke producties zijn duurder vanwege de zaalhuur, transportkosten en reis- en verblijfkosten. Voor 2009 betreft dit het resultaat van de producties *Nieuwlichters*, *Zwanenmeer Bijlmermeer II*, *Giselle on tour* en *Concerto* met een gezamenlijk negatief resultaat van € 700.000. Het beschikbare saldo van het Bestemmingsfonds OCenW ad € 350.000 is hiermee volledig benut.

In de kunstenplanperiode 2009-2012 is geen dotatie voorzien aan het bestemmingsfonds OCenW omdat voor 2010 tot en met 2012 geen positieve resultaten zijn begroot c.q. geraamd.

9. Voorzieningen

(x € 1.000)	2009	2008
Voorziening afvloeiingsverplichtingen	33	33
Voorziening ziektekosten gepensioneerden	15	15
Voorziening jubileumuitkering	<u>28</u>	<u>27</u>
Stand per 31 december	<u>76</u>	<u>75</u>

- Voorziening afvloeiingsverplichtingen

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Stand per 1 januari	33	-
Uitgaven boekjaar, gesaldeerd met bijdragen	-	-
Dotatie boekjaar	<u>-</u>	<u>33</u>
Stand per 31 december	<u>33</u>	<u>33</u>

De voorziening afvloeiingsverplichtingen betreft een afvloeiingsregeling voor een geblesseerde danser.

- Voorziening Ziektekosten gepensioneerden

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Stand per 1 januari	15	10
Uitgaven boekjaar	-	-
Dotatie/vrijval boekjaar	<u>-</u>	<u>5</u>
Stand per 31 december	<u>15</u>	<u>15</u>

- Voorziening jubileum uitkeringen

Het betreft, in navolging van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 271 Personeelsbeloningen, een voorziening ten behoeve van toekomstige jubileumuitkeringen zoals die in de CAO voor medewerkers van HNB zijn vastgelegd. Bij de berekening van de voorziening is uitgegaan van de werkelijk te verwachten uitkering bij een jaarlijks te verwachten loonstijging. Per leeftijdscategorie is rekening gehouden met blijfkansen welke zijn gebaseerd op historische gegevens. De verwachte toekomstige uitbetalingen zijn contant gemaakt tegen een rekenrente de zero coupon rente per 31 december 2009.

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Stand per 1 januari	27	28
Uitgaven boekjaar	7	3
Dotatie/vrijval	<u>8</u>	<u>2</u>
Stand per 31 december	<u>28</u>	<u>27</u>

10. Kortlopende schulden

(x € 1.000)

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Crediteuren	124	184
Belastingen	228	223
Pensioenpremies	95	100
Nog te betalen DVD	23	-
Nog te betalen orkest	30	-
Nog te betalen salarissen	29	59
Nog te betalen honorarium	-	61
Verschuldigde vakantiedagen	82	279
Vakantiegeld reservering	177	173
ANW premie reservering	24	30
Vooruit ontvangen abonnementsgelden	257	316
Vooruit gefactureerde recette AUB	27	22
Opvoeringsrechten	128	40
Ontvangen van pensioenfonds t.b.v. eindejaarsuitkering dansers	-	34
Schimmelschade reservering	35	78
Lening vrienden HNB m.b.t. fitness	8	12
Ontvangen borgsommen	-	10
Overigen	<u>72</u>	<u>154</u>
	<u>1.339</u>	<u>1.775</u>

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

1. Er is een grote samenhang tussen Het Muziektheater Amsterdam, De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet. Dit komt tot uitdrukking in het feit dat de Raad van Toezicht en de statutaire directie van Het Muziektheater Amsterdam zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de Raden van Toezicht en de statutaire directies van respectievelijk De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet. Alle facilitaire en ondersteunende afdelingen zijn juridisch onderdeel van Het Muziektheater Amsterdam; het betreft de Technische Organisatie, Kostuumafdelingen en Kap & Grime, Productie- en voorstellingsleiding, Theaterorganisatie, Centrale Afdeling Financiën, Personeel en Organisatie, Automatisering en Educatie. De kosten van de facilitaire en ondersteunende diensten worden op basis van reële kosten aan De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet in rekening gebracht. De verplichtingen die de drie stichtingen onderling hebben zijn vastgelegd in een driepartijenovereenkomst. Deze door de directies en de Raden van Toezicht van de drie organisaties goedgekeurde overeenkomst heeft een looptijd van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2008. Conform artikel 17 van de driepartijenovereenkomst is de overeenkomst stilzwijgend 1 jaar verlengd tot en met 31 december 2009.
2. De Stichting wordt op basis van een vierjarige periode, de zogenaamde Kunstenplanperiode, gesubsidieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) en de gemeente Amsterdam. Voor de Kunstenplanperiode 2009-2012 bedragen de subsidietoezeggingen van de gemeente Amsterdam € 4.654.970 per jaar (brief 08/11796-09/16695 d.d. 5 november 2009) en OCenW € 25.116.256 over de kunstenplan periode (brief DK/I&I/39838 d.d. 18 september 2008). De toegezegde subsidie van OCenW bevat ook een vergoeding voor het DOD(*)/NAPK(**).
3. Het totaal van de leaseverplichting bedraagt op balansdatum € 14.468. De looptijd van deze verplichting is 18 maanden.
4. Het totaal van de huurverplichtingen aan Van Lankveld voor opslagruimte en aan Van Lankveld en Intrimix voor karren bedragen op balansdatum € 185.983. De looptijd van deze verplichtingen is gemiddeld 12 maanden.
5. Stichting Het Muziektheater Amsterdam heeft decors, kostuums en rekwisieten van Stichting Het Nationale Ballet verzekerd voor een bedrag van € 10.486.350. Stichting HNB draagt bij in de verschuldigde premie.

(*) DOD, Directie Overleg Dansgezelschappen; brancheorganisatie voor de dans.

(**) NAPK, Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten; brancheorganisatie voor alle podiumkunsten.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2009

11. Publieksinkomsten

(x € 1.000)	rekening 2009	begroting 2009	rekening 2008
Recettes	2.597	2.547	2.371
Partages/garanties/uitkoopsommen	418	459	661
Buitenlandse tournees	-	-	-
Verkoop programmaboeken	50	39	47
Overige publieksinkomsten	35	25	26
Radio/TV/CD vergoeding	<u>78</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal	<u>3.178</u>	<u>3.070</u>	<u>3.105</u>

Recettes-Uitkopen-Buitenlandse tournees zijn begroot op basis van 94 reguliere voorstellingen en 28 voorstellingen in het kader van het educatieve programma *Zwanenmeer Bijlmermeer II*. De gemiddelde begrote opbrengst van de reguliere voorstellingen bedraagt € 31.400. In 2009 zijn in totaal 93 reguliere voorstellingen en 25 educatieve voorstellingen uitgevoerd. Gemiddeld is de werkelijke opbrengst per reguliere voorstelling € 31.000. De daling in het aantal reguliere voorstellingen wordt veroorzaakt doordat één begrote uitkoop van het programma *Concerto* niet is verkocht.

De producties *Giselle* (+23%), *100 jaar Les Ballets Russes* (+65%) en educatieproject *Zwanenmeer Bijlmermeer II* (+129%) droegen positief bij aan de recette/uitkoop opbrengst ten opzicht van de begroting. De producties *La Bayadère* (-20%) en *Coppelia* (-10%) droegen negatief bij aan de recette/uitkoop opbrengst ten opzichte van de begroting.

12. Sponsorinkomsten

(x € 1.000)	rekening 2009	begroting 2009	rekening 2008
Sponsorbijdragen	<u>212</u>	<u>75</u>	<u>118</u>
	<u>212</u>	<u>75</u>	<u>118</u>

Sponsorbijdragen

Sponsorbijdragen betreft de opbrengst uit bartering van € 123.000 en verder met name de bijdrage uit Ballet League van € 54.000. Bijdrage Ballet League is aanvankelijk begroot in de gelieerde Stichting HNB plus. In de aangepaste rapportage worden deze opbrengsten direct verantwoord in de HNB rekening.

13. Overige inkomsten

(x € 1.000)	rekening 2009	begroting 2009	rekening 2008
Uitkopen en bedrijfsoptrieden	31	-	-
Verhuur/verkoop producties	10	40	76
Bijdragen co-producties	<u>27</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal	<u>68</u>	<u>40</u>	<u>76</u>

Uitkopen en bedrijfsoptrieden

Dit betreft de totale opbrengst ad € 31.000 van twee optredens rond de opening van de Hermitage Amsterdam, beide niet begroot.

Opbrengst particuliere markt

Dit betreft de bijdrage van Stichting Don't Hit Mama ad € 27.000 aan project *Zwanenmeer Bijlmermeer II*.

14. Indirecte opbrengsten (x € 1.000)	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>	rekening <u>2008</u>
Diverse opbrengsten	52	10	67
Bijdrage in de organisatiekosten door derden	<u>104</u>	<u>139</u>	<u>79</u>
Totaal	<u>156</u>	<u>149</u>	<u>146</u>

Diverse opbrengsten

Het verschil met de begroting betreft men name de vrijval van € 34.000 van een reservering ten behoeve van de eindejaarsuitkering. Deze reservering werd in 2006 gevormd uit premierestitutie van een arbeidsongeschiktheidsverzekering die in 2007 had moeten worden aangewend voor de financiering van de eindejaarsuitkering. Hoewel de eindejaarsuitkering in 2007 inderdaad heeft plaatsgevonden is de reservering destijds niet aangesproken.

Bijdragen in organisatiekosten door derden

Een aantal medewerkers van de afdeling Marketing van HNB verrichten werkzaamheden ten behoeve van de Stichting HNB Plus. De personele kosten van deze medewerkers worden gedeeltelijk in rekening gebracht aan HNB Plus.

15. Subsidies/bijdragen (x € 1.000)	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009(*)</u>	rekening <u>2008(*)</u>
Structurele subsidie Ministerie van OCenW	7.111	6.747	5.374
Structurele subsidie gemeente Amsterdam	4.655	4.771	5.385
Bijdragen uit private middelen	<u>814</u>	<u>547</u>	<u>487</u>
Totaal	<u>12.580</u>	<u>12.065</u>	<u>11.246</u>

Structurele subsidie Ministerie van OCenW

De subsidie van het Ministerie van OCenW bestaat in 2009 uit een structurele subsidie van € 6.696.000, een DOD/NAPK bijdrage van € 52.000 en een aanvullende subsidie van € 363.000 verstrekt ten behoeve van de HNB bijdrage aan Sociale Fondsen Dansers. Deze bijdrage is in de kosten verantwoord onder Algemene personeelskosten (zie paragraaf 19.) en was nog niet bekend ten tijde van opstelling van de begroting.

Structurele subsidie gemeente Amsterdam

De werkelijk ontvangen subsidie van de gemeente Amsterdam is € 116.000 lager ten opzichte van de begroting. Dit komt omdat in de uiteindelijk toegekende subsidie is uitgegaan van een lagere accrès aanpassing dan aanvankelijk door de gemeente Amsterdam werd aangegeven bij begrotingsvaststelling. Daarnaast werd in de begroting rekening gehouden met een lager bedrag voor bestuurlijke uitruil tussen de gemeente Amsterdam en OCenW omdat voor het uitruilbedrag geen rekening is gehouden met accrès aanpassingen van 2007 tot en met 2009.

Bijdragen uit private middelen

De bijdragen uit private middelen zijn afkomstig van de twee steunstichtingen Stichting HNB Plus (€ 495.000) en Stichting Ballet Festivals & Projecten (€ 319.000).

De bijdrage van Stichting HNB Plus heeft betrekking op de volgende zaken:

	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>
Producties <i>Giselle</i> en <i>Coppelia</i>	263	-
Particuliere markt	50	50
Zakelijke markt	122	250
Moderniseren ontspanningsruimte dansers	20	-
Spitzen	28	-
Adopteer een kostuum	<u>12</u>	<u>-</u>
Totaal	<u>495</u>	<u>300</u>

- Voor 2009 heeft het bestuur van Stichting HNB Plus besloten om een bedrag van € 263.000 te doneren ten behoeve van de producties *Giselle* en *Coppelia*.
- De bijdrage inzake de particuliere markt betreft een bijdrage uit netto resultaat dat behaald is uit contributies, donaties en vriendenactiviteiten. De bijdrage is conform de begroting.
- De bijdrage uit de zakelijke markt betreft het netto resultaat dat behaald is uit sponsoring en bedrijfsoptrédens. Het werkelijke bedrag is lager dan de begroting omdat medio 2009 is besloten om deze activiteiten direct onder de verantwoordelijkheid van HNB uit te voeren.
- De ontspanningsruimte van de dansers in Het Muziektheater Amsterdam waar dansers tussen de repetities verblijven is gemoderniseerd. HNB heeft hiervoor een bijdrage ontvangen.
- Stichting HNB Plus heeft een spitzenfonds ingesteld. Jaarlijks ontvangt HNB het netto resultaat dat behaald is met het spitzenfonds als een bijdrage in de kosten van spitzen voor dansers.
- Stichting HNB Plus heeft een loterij opgezet genaamd 'Help Don Quichot in het zadel'. De productie *Don Quichot* zal in februari 2010 in première gaan. Het netto resultaat van deze loterij dat in 2009 is gerealiseerd, is gedoneerd aan HNB ter dekking van kosten die al in 2009 zijn gemaakt van deze productie.

De bijdrage uit Stichting Ballet Festivals & Projecten van € 319.000 heeft betrekking op het resultaat van fondsenwerving ten behoeve van project *Zwanenmeer Bijlmermeer II* en de productie *Coppelia*.

17. Beheerslasten: Personeelslasten

(x € 1.000)	rekening 2009	begroting 2009	rekening 2008
Directie	156	151	135
Publiciteit en Marketing	516	487	434
Stafdiensten	162	167	164
<i>subtotaal</i>	834	805	733
<i>Overige personeelskosten</i>			
Onkostenvergoedingen	2	2	3
Reiskostenvergoedingen	15	12	14
Wervingskosten	5	8	4
Cursussen en opleidingen	5	3	2
Ondernemingsraad	10	13	26
Bijdrage artiestenfoyer	75	55	55
Overigen	-31	8	-55
<i>subtotaal</i>	81	101	49
<i>Uitbestede werk aan Het Muziektheater Amsterdam</i>			
Personeel en Organisatie	263	263	208
Centrale Afdeling Financiën	265	245	237
Automatisering	88	74	72
Educatie	75	72	67
<i>subtotaal</i>	691	654	584
Totaal	1.606	1.560	1.366

Publiciteit en Marketing

De personeelslasten Publiciteit en Marketing zijn € 29.000 hoger dan begroot in verband met een dotatie voorziening vakantiedagen.

Overigen

Overige personeelskosten Overigen zijn € 39.000 lager dan begroot door de wijziging in de vaststelling van de voorziening vakantiedagen.

Centrale Afdeling Financiën

De personeelslasten voor de Centrale Afdeling Financiën zijn € 20.000 hoger dan begroot door het vervullen van de vacature van financieel manager. Tevens is de afdeling versterkt met het aantrekken van een tweede controller.

Automatisering

De kosten van Automatisering zijn € 14.000 hoger door de toename (+19%) van het aantal PC's dat in 2009 bij HNB in gebruik was ten opzichte van het begrote aantal PC's.

18. Beheerslasten Materieel

(x € 1.000)	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>	rekening <u>2008</u>
<i>Huisvesting</i>			
Servicekosten Het Muziektheater Amsterdam	364	366	260
Decoropslag	161	161	169
Exploitatie appartementen	16	25	22
Diversen	<u>15</u>	<u>5</u>	<u>7</u>
<i>subtotaal</i>	556	557	458
<i>Kantoorkosten</i>			
Porti, telefoon e.d.	65	54	55
Verzekeringen	28	34	41
Accountantskosten	26	31	32
Reis- en verblijfkosten	22	26	19
Representatiekosten	8	13	11
Kosten automatisering	2	2	2
Externe advieskosten	18	30	14
Kantoorbenodigdheden	26	27	33
Lidmaatschappen	112	91	92
Diversen	12	30	16
Onvoorzien	<u>20</u>	<u>-</u>	<u>36</u>
<i>subtotaal</i>	339	338	351
<i>Publiciteitskosten</i>			
Algemene publiciteit	171	259	142
<i>Afschrijvingen</i>			
Afschrijvingen boekjaar	17	25	18
<i>Sponsoractiviteiten</i>			
Sponsorkosten en gerelateerde kosten	<u>14</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal	<u>1.097</u>	<u>1.179</u>	<u>969</u>

Lidmaatschappen

Onder lidmaatschappen is o.m. € 104.000 opgenomen voor bijdrage- en contributie 2009 aan DOD en diens opvolger NAPK.

Onvoorzien

Onvoorzien bestaat uit verwachte na te komen kosten 2009 van € 15.000 en een dotatie voorziening dubieuze debiteuren van € 4.500.

Algemene publiciteit

De kosten van algemene publiciteit zijn € 88.000 lager dan begroot omdat de directie heeft besloten een aantal voor 2009 begrote activiteiten (o.m. corporate campagne, vormgeving, merchandising) uit te stellen.

Sponsorkosten en gerelateerde kosten

Dit betreft kosten i.v.m. het Ballet League optreden (zie ook paragraaf 12.), niet begroot in HNB; dergelijke kosten kwamen voorheen terecht in Stichting HNB Plus.

19. Activiteitenlasten Personeel

(x € 1.000)	rekening 2009	begroting 2009	rekening 2008
Specifieke kosten			
<i>Artistieke medewerkers</i>			
Choreografie/dramaturgie	159	123	66
Ontwerpers	160	202	92
Instudeerders	143	117	85
Componisten	17	22	2
Dramaturgie	<u>7</u>	<u>9</u>	<u>9</u>
<i>subtotaal</i>	486	473	254
<i>Uitvoerend personeel</i>			
Dansers, figuranten e.d.	159	120	125
Orkesten	264	219	257
Dirigenten	113	115	169
Musici	35	15	48
Losse medewerkers per productie	232	81	210
Volgspotters	68	68	59
Project Zwanenmeer Bijlmermeer	<u>264</u>	<u>217</u>	<u>-</u>
<i>subtotaal</i>	1.135	835	868
Totaal specifieke kosten	<u>1.621</u>	<u>1.308</u>	<u>1.122</u>

Choreografie/ dramaturgie

De kosten voor choreografie/dramaturgie zijn € 36.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat voor de programma's *In het spoor van Balanchine* € 16.000, *La Bayadère* € 6.000 en voor het optreden bij opening van de Hermitage Amsterdam € 9.000 meer aan choreografie is uitgegeven.

Ontwerpers

De kosten voor ontwerpers zijn € 42.000 lager dan begroot, met name door lagere honoraria voor de programma's *Nieuwlichters* € 9.000 en *La Bayadère* € 17.000 en *Concerto* € 15.000.

Instudeerders

De kosten voor instudeerders zijn € 26.000 hoger dan begroot door hogere honoraria/reis- en verblijfkosten voor ingehuurde coaches t.b.v. instudering van HNB producties (algemeen) in 2009.

Dansers, figuranten e.d.

De kosten voor extra solisten, ballet en figuranten(honoraria/reis- en verblijfkosten) zijn in totaal € 38.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere kosten ter vervanging van solisten wegens zwangerschap (zie ook paragraaf 19. -Algemene kosten 'Dansers') voor de programma's *Giselle* € 10.000, *Giselle on tour* € 21.000 en *Nieuwlichters* € 8.000. Voor *Coppelia* werd € 8.000 minder uitgegeven dan begroot.

Orkesten

De kosten voor orkesten zijn in totaal € 45.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere honoraria/reis- en verblijfkosten voor de programma's *Vier temperamenten* € 36.000, *La Bayadère* € 6.000 en *Concerto* € 12.000. Voor *Coppelia* werd € 11.000 minder aan orkesten uitgegeven dan begroot.

Musici

De kosten voor musici zijn in totaal € 20.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere honoraria/reis- en verblijfkosten voor de programma's *Vier temperamenten* € 10.000, *In het spoor van Balanchine* € 9.000 en *Concerto* € 6.000. Het programma *100 jaar Les Ballets Russes* resulteerde in € 8.000 minder musici-kosten dan begroot.

Losse medewerkers per productie

Kosten van Losse medewerkers blijken in 2009 in vrijwel alle producties hoger dan begroot; de overschrijding is niet specifiek het gevolg van een of enkele HNB producties.

Project Zwanenmeer Bijlmermeer

De kosten voor artistiek en uitvoerend personeel(honoraria/reis- en verblijfkosten) van project *Zwanenmeer Bijlmermeer II* zijn in totaal € 47.000 hoger uitgekomen dan oorspronkelijk begroot.

(x € 1.000)	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>	rekening <u>2008</u>
Algemene kosten			
Artistieke directie	144	134	135
<i>Artistieke medewerkers</i>			
Muzikale staf	305	292	284
Artistieke staf	<u>836</u>	<u>855</u>	<u>870</u>
<i>subtotaal</i>	1.141	1.146	1.154
<i>Uitvoerend personeel</i>			
Dansers	4.112	4.396	4.370
Overig personeel	323	300	271
<i>Voormalig personeel</i>			
Voormalig personeel	21	-	-
Toekomstige jubileumuitkeringen	<u>10</u>	<u>-</u>	<u>12</u>
<i>subtotaal</i>	31	-	12
<i>Overige personeelskosten</i>			
Onkostenvergoedingen	91	84	86
Reiskostenvergoedingen	2	2	2
Cursussen en opleidingen	6	6	9
Overigen	11	12	15
Bijdrage Sociale Fondsen	<u>363</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
<i>subtotaal</i>	473	104	112
<i>Uitbestede werk aan Het Muziektheater Amsterdam</i>			
<i>Technische Organisatie</i>			
Directie, secretariaat en projecten & planning	138	144	144
Decorcentrum	373	320	322
Rekwisietendienst	110	88	123
Toneeldienst	674	765	806
Belichtingsdienst	558	563	585
AVC-dienst	<u>174</u>	<u>137</u>	<u>115</u>
<i>subtotaal</i>	2.027	2.017	2.095
<i>Kostuumafdelingen en Kap & Grime</i>			
Directie	32	33	31
Kostuumafdeling	744	802	790
Kap & grime	40	57	46
Kostuumafdeling DNO	25	-	7
Productie- en voorstellingsleiding	<u>225</u>	<u>222</u>	<u>201</u>
<i>subtotaal</i>	1.066	1.114	1.075
Totaal algemene kosten	<u>9.317</u>	<u>9.211</u>	<u>9.224</u>
Totaal	<u>10.938</u>	<u>10.519</u>	<u>10.346</u>

Dansers

De onderschrijding van de personele kosten van dansers met € 284.000 wordt veroorzaakt door een aantal incidentele factoren t.o.v. begroting: door een wijziging in de vaststelling voorziening vakantiedagen valt € 219.000 vrij ten gunste van de salariskosten, van het UWV werd € 85.000 ziekengeld ontvangen wegens zwangerschap van solisten (met anderzijds hogere specifieke kosten voor dansers tot gevolg; zie paragraaf 19. -Specifieke kosten 'Dansers, figuranten e.d.') en de uitbetaling van vrije dagen was in 2009 € 9.000 lager dan begroot.

Verder zijn de sociale lasten voor de dansers € 35.000 hoger dan begroot en is de voorziening jubileum uitkering verhoogd met € 9.000.

Overig personeel

De kosten van paramedisch personeel (externe fysiotherapeuten) zijn € 23.000 hoger dan begroot i.v.m. toegenomen blessures bij dansers gedurende 2009.

Bijdrage Sociale Fondsen

De kosten voor bijdrage sociale fondsen dansers zijn niet voorzien in de begroting. Deze kosten zijn overigens volledig gesubsidieerd door OCenW (zie paragraaf 15.).

Decorcentrum

De kosten van het uitbesteed werk aan het Decorcentrum zijn € 53.000 hoger dan begroot. De kosten voor de vervaardigen van decors voor de producties *Vier temperamenten*, *100 jaar Les Ballets Russes* en *Concerto* zijn in totaal € 32.000 lager dan was begroot. Daarentegen zijn de kosten voor het vervaardigen van de decors van *Giselle*, *Nieuwlichters* en *In het spoor van Balanchine* in totaal € 58.000 hoger dan begroot.

Bovendien zijn de kosten voor *Don Quichot* € 26.000 hoger dan voorzien omdat eerder van start is gegaan met de vervaardiging van het decor voor deze nieuwe productie die in februari 2010 in première gaat.

Nb. op basis van de grondslagen voor resultaatverantwoording worden de kosten van het decorcentrum verantwoord in het jaar waarin ze worden gemaakt.

Toneeldienst

De kosten van de toneeldienst zijn € 91.000 lager dan begroot. Deze daling wordt niet specifiek veroorzaakt door een productie, maar is verspreid over diverse producties.

AVC-dienst

De kosten van de AVC-dienst zijn € 37.000 hoger dan begroot. Deze verhoging is niet zozeer specifiek productie gerelateerd maar vooral het gevolg van het hogere uur tarief (+15%) van de AVC-dienst dat is berekend na nacalculatie, met name omdat de werkelijke personele kosten van deze afdeling aanmerkelijk hoger zijn geweest dan begroot.

Kostuumafdeling

De kosten van de Kostuumafdeling HNB bestaan uit doorbelaste uren en saldi. Saldi heeft betrekking op het feit dat HNB risicodrager is van deze afdeling en zodoende het uiteindelijke resultaat van de afdeling doorbelast krijgt. De onderschrijding van in totaal € 58.000 wordt veroorzaakt door fors lagere saldi (-/- € 150.000) dan begroot terwijl 2050 meer uren (+/+ € 92.000) zijn afgenomen dan begroot.

20. Activiteitenlasten: Materieel

(x € 1.000)

	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>	rekening <u>2008</u>
<i>Specifieke kosten</i>			
<i>Vorbereiding</i>			
Materiële productiekosten	853	1.012	650
Huur repetitieruimtes	13	10	-
Reis-,verblijf- en transportkosten	72	88	95
Muziekmaterialen	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>4</u>
<i>subtotaal</i>	943	1.115	749
<i>Uitvoering</i>			
Zaalhuur	22	16	26
Vestiaire- en bespreekgeld	273	272	267
Choreografische rechten	187	146	78
Muziekrechten	107	114	107
Huur muziekmaterialen en muziek-instrumenten	59	52	31
Reis- en verblijfkosten reisvoorstellingen	<u>128</u>	<u>130</u>	<u>143</u>
<i>subtotaal</i>	776	730	652
<i>Publiciteit</i>			
Productiegerichte publiciteit	434	395	382
Kosten programmaboeken e.d.	<u>50</u>	<u>35</u>	<u>44</u>
<i>subtotaal</i>	484	430	426
<i>Project Zwanenmeer Bijlmermeer</i>			
Uitvoeringskosten	115	86	-
Educatiekosten	78	104	-
Communicatie/promotiekosten	18	-	-
Onvoorzien	<u>-</u>	<u>20</u>	<u>-</u>
<i>subtotaal</i>	211	210	-
Totaal specifieke kosten	<u>2.414</u>	<u>2.485</u>	<u>1.827</u>
(x € 1.000)			
<i>Algemene kosten</i>			
<i>Vorbereiding</i>			
Video- en audioarchief	1	10	1
Reis- en verblijfkosten	26	15	23
Overige kosten	2	7	1
TV-registraties	87	50	25
Bijdrage in investeringen van HMA	3	10	-
<i>Afschrijvingen</i>			
Afschrijvingen boekjaar	<u>16</u>	<u>3</u>	<u>3</u>
<i>subtotaal</i>	135	95	53
Totaal algemene kosten	<u>135</u>	<u>95</u>	<u>53</u>
Totaal	<u>2.549</u>	<u>2.580</u>	<u>1.880</u>
Totaal activiteitenlasten Materieel	<u>13.487</u>	<u>13.099</u>	<u>12.226</u>

Materiële productiekosten

De materiële productiekosten zijn € 159.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere kosten dan begroot voor decors en kostuums voor de producties *Giselle*, *Vier temperamenten*, *In het spoor van Balanchine* en *Concerto*.

Choreografische rechten

De kosten van choreografische rechten zijn € 41.000 hoger dan begroot, met name voor de producties *In het spoor van Balanchine*, *La Bayadère* en *Coppelia*.

Productie gerichte publiciteit

De kosten van productie gerichte publiciteit zijn € 39.000 hoger dan begroot, met name veroorzaakt door extra publiciteit in december 2009 voor de productie *Coppelia*.

TV-registraties

De kosten van TV registraties zijn € 37.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere DVD productie kosten voor de productie *Giselle*.

21. Saldo rentebaten/-lasten

(x € 1.000)	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>	rekening <u>2008</u>
Rentebaten	<u>17</u>	<u>50</u>	<u>86</u>

De renteopbrengsten zijn € 33.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de beduidend lagere liquide middelen. Bovendien is in de begroting uitgegaan van een hoger rentepercentage.

22. Saldo bijzondere baten/lasten

(x € 1.000)	rekening <u>2009</u>	begroting <u>2009</u>	rekening <u>2008</u>
Bijzondere baten	<u>105</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

De bijzondere baten bestaan volledig uit de verzekeringsuitkering en de vrijval van de voorziening in verband met dossier 'Schimmelschade'.

Overige toelichtingen

Bezoldiging directie

De directie van Stichting Het Nationale Ballet bestaat uit twee leden, een zakelijk en een artistiek directeur. De totale bezoldiging inclusief werkgeverspremies van deze twee directieleden bedroeg in 2009 € 294.000.

Personele bezetting

De toelichting op de personele bezetting is in het bestuursverslag opgenomen onder paragraaf 6. Personeel & Organisatie op pagina 9.

Gelieerde stichtingen

Stichting Het Nationale Ballet Plus(HNB Plus) is gelieerd aan Stichting Het Nationale Ballet. Stichting Het Nationale Ballet Plus bevordert en ondersteunt de activiteiten van Stichting Het Nationale Ballet. Zij doet dit met name door het aantrekken van sponsorgelden. De jaarrekening van Stichting Het Nationale Ballet Plus wordt separaat meegezonden.

Stichting Ballet Festivals & Projecten is gelieerd aan Stichting Het Nationale Ballet. Ballet Festivals & Projecten bevordert en ondersteunt de activiteiten van Stichting Het Nationale Ballet. Zij doet dit met name door het werven van middelen ten behoeve van de organisatie van festivals en projecten met balletvoorstellingen. De jaarrekening van Stichting Ballet Festivals & Projecten wordt separaat meegezonden.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Aan: de directie van de Stichting Het Nationale Ballet
te Amsterdam

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Thomas R. Malthusstraat 5
1066 JR Amsterdam
Postbus 90357
1006 BJ Amsterdam
Telefoon (020) 568 66 66
Fax (020) 568 68 88
www.pwc.com/nl

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 20 tot en met 37 opgenomen jaarrekening 2009 van de Stichting Het Nationale Ballet te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de exploitatierekening over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 640 voor 'organisaties zonder winststreven'. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren

werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Stichting Het Nationale Ballet per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 640 voor 'organisaties zonder winststreven'.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Verder melden wij dat het directieverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 26 april 2010
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. J.L. Sebel RA

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM EN RESULTAATBESTEMMING

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van substantiële invloed kunnen zijn op de financiële positie van de Stichting.

Bestemming resultaat

Het exploitatieresultaat over 2009 bedraagt afgerond € 125.884 en is als volgt bestemd:

Onttrekking bestemmingsfonds OCenW	-349.282
Toevoeging bestemmingsreserve toekomstige producties	<u>475.166</u>
	<u>125.884</u>

De jaarrekening 2009 is in de vergadering van de Raad van Toezicht op 19 april 2010 goedgekeurd en vervolgens door de directie vastgesteld, e.e.a. conform Artikel 22, lid 2 van de statuten van Stichting Het Nationale Ballet.

BIJLAGE 1

Personele mutaties 2009

In 2009 zijn de volgende medewerkers van Het Nationale Ballet uit dienst getreden:

DANSERS (12)

Naam functie uit dienst per

J. Albuquerque de Souza Correa Coryphee 1-8-2009
A. Garcia Navarro Grand Sujet 1 -8-2009
A.S.S.R. Goacher Corps de Ballet 1 -1-2009
G.W. Hill Corps de Ballet 1-8-2009
C. Kraal Corps de Ballet 1-8-2009
M.S. Pawlicki-Sinclair Corps de Ballet 1-8-2009
S. Radetsky Solist 1-8-2009
S. Ricciardelli Corps de Ballet 9-1-2009
Y. Artola Rosell Coryphee 1-7-2009
A. Sakachi Corps de Ballet 1-8-2009
V.V.C. Tamaccia Coryphee 1-8-2009
S.Y. Yu Corps de Ballet 1-8-2009

STAF (7)

Naam functie uit dienst per

W.J. Bijl Medewerker info & archief 29-7-2009
E. Demichelis Choreologist 1-4-2009
I.J. Donker Medewerker contracten 1-11-2009
B.C.H. Kasbergen Medewerker marketing & publiciteit 1-4-2009
A.C. Koolschijn Coördinator fondsenwerving 15-8-2009
L.Largo Pianist 1-8-2009

W. Hos Medewerker loyalty (overleden)

In 2009 zijn de volgende medewerkers bij Het Nationale Ballet in dienst getreden:

DANSERS (9)

Naam functie in dienst per

J.T. Abbley Corps de Ballet 1-8-2009
A.A. Agresti Elève 1-8-2009
M. Chugay Coryphee 17-8-2009
M.A. Golding Solist 2 18-5-2009
J.E.N. Long Coryphee 1-8-2009
A.L. McGuigan Corps de Ballet 19-11-2009
K.Morito Grand Sujet 1-8-2009
S. Mkrtyan Grand Sujet 1-8-2009
A.H.P. Y. Vanderlinden Corps de Ballet 1-8-2009

STAF (5)

Naam functie in dienst per

S.L.Cosijn Masseur 1-2-2009
T. de Groot Production administrator 1-3-2009
F.M. Hoozemans Medewerker pers & publiciteit 16-2-2009
V. Ryapolova Pianist 1-8-21009
E.J. Wigglinkhuizen Masseur 15-3-2009

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT EN DIRECTIE/BESTUUR

achternaam	voornaam (plus overige initialen)	m/v	geboortejaar	functie	datum aanstelling	datum aftreden	termijn
------------	---	-----	--------------	---------	----------------------	----------------	---------

Raad van Toezicht

Kok	Wim	m	1938	voorzitter RvT	01-07-2003		2
Gerritsma	Annemieke	v	1945	lid RvT	14-04-2008		1
Hoogervorst	Hans	m	1956	lid RvT	14-04-2008		1
Langius	Bernadette	v	1960	lid RvT	14-04-2008		1
Leach	Barbara	v	1959	lid RvT	01-09-2009		1
Nijhuis	Jos	m	1957	lid RvT	01-09-2009		1

Directie/Bestuur

Branden	Ted	m	1959	artistiek directeur	01-08-2003		
Schoonderwoerd	Stijn	m	1966	zakelijk directeur	01-03-2008		

Hoofd- en nevenfuncties Raad van Toezicht

De heer Kok is voormalig Minister-President en Minister van Staat. Hij is commissaris en bestuurslid bij diverse bedrijven en non-profitinstellingen.

Mevrouw Gerritsma is voorzitter Stichting Nederlands Vocaal Laboratorium, voorzitter Raad van Toezicht FREEM Rotterdam, voorzitter Raad van Toezicht Stichting Maurits Binger Instituut en bestuurslid/lid adviesraad bij diverse bedrijven.

De heer Hoogervorst heeft als hoofdfunctie voorzitter Bestuur Autoriteit Financiële Markten en is voormalig Minister van Financiën en Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hij is voorzitter van de Mondriaan Stichting.

Mevrouw Langius is Algemeen Directeur ABN AMRO Bedrijven. Zij is lid Raad van Toezicht PLAN, bestuurslid van de Kunststichting ABN AMRO, lid Raad van Commissarissen van Amstel Lease.

Mevrouw Leach is beleidsmedewerker pensioenen CMHF. Zij is voorzitter bestuur Pensioenfonds Cultuur.

De heer Nijhuis is President-directeur Schiphol Group. Hij is lid Raad van Commissarissen SNS Reaal N.V., Commissaris Aéroports de Paris S.A., bestuurslid Stichting Common Purpose.

Nevenfuncties Directie/Bestuur

De heer Schoonderwoerd is bestuurslid Cultuur & Ondernemen (v/h Kunst & Zaken) en bestuurslid Stichting Meesteropleiding Coupeurs.

